

Κώστα Βιδάλη

η μάχη της σοδειάς
– μάχη θρίαμβος –

επίμετρο

Οι δεσμοί του αείμνηστου Κώστα Βιδάλη με τη Θεσσαλία ήταν πολύ δυνατοί, από τον καιρό ακόμα της Κατοχής. Το 1944 περιέγραψε σ' ένα ρεπορτάζ που δημοσιεύθηκε στις εκδόσεις του Ρήγα από το ΕΑΜ Θεσσαλίας τη θρυλική «μάχη της σοδειάς». Είναι οι αγώνες των τμημάτων του ΕΛΑΣ εναντίον του κατακτητή, που είχαν ως στόχο αλλά και αποτέλεσμα να εμποδιστεί ο ναζί κατακτητής να αρπάξει την παραγωγή του θεσσαλικού κάμπου. Το ρεπορτάζ αυτό του Κώστα Βιδάλη αναδημοσιεύουμε εδώ από το σπάνιο κατοχικό φυλλάδιο που κυκλοφόρησε το 1944 στη Θεσσαλία.

Η μάχη θρίαμβος

Ο αγώνας για τη ζωή που αποτελεί έναν από τους τρεις βασικούς όρους του ιδρυτικού του ΕΑΜ, είναι ταυτόχρονα και αγώνας για τη λευτεριά. Αν δεν ζούσε ο λαός μας, η λευτεριά της Ελλάδας θάταν δώρο άδωρο. Γι' αυτό το ΕΑΜ με επίμονους και καθημερινούς αγώνες διεκδίκησε και πέτυχε να ζήσει ο λαός μας.

Η μάχη για τη σοδειά είναι μιά μορφή αυτού του αγώνα για τη ζωή. Χωρίς τη σοδειά ούτε οι χωριάτες του κάμπου, ούτε οι οικογένειες τους, ολόκληρη η Ελληνική αγροτιά, θα μπορούσε να ζήσει. Από τη σοδειά περιμένουν οι θεσσαλοί του κάμπου, οι ορεινοί, οι πληθυσμοί των θεσσαλικών και των άλλων πόλεων και γενικότερα ο Ελληνικός λαός. Ο θεσσαλικός κάμπος είναι προ παντός σήμερα η μάνα από την οποία περιμένουν τα παιδιά της, τα βουνά, η Αθήνα, ο Πειραιάς, ο Βόλος, ακόμα η Ηπειρος, η Πελοπόννησος, τα νησιά. Και ακόμα από τη Θεσσαλία – προ παντός από τη Θεσσαλία – περιμένουν οι αντάρτες μας – ο εθνικός στρατός ΕΛΑΣ – να τραφούνε. Χωρίς τη σοδειά του θεσσαλικού κάμπου το αντάρτικο της Θεσσαλίας, της Ηπείρου, και μέχρι ενός σημείου της Στερεάς, δεν θα μπορούσε να σταθεί, να πολεμήσει τους Γερμανούς και τους προδότες, να λευτερώσει την πατρίδα. Με δυό λόγια: από τη θεσσαλική σοδειά, μά και γενικότερα από την Ελληνική σοδειά, εξαρτάται οικονομικά ολόκληρος ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας του λαού μας.

Οι αντάρτες μας, οι εθνικοαπελευθερωτικές οργανώσεις μας, μα και ο λαός μας από πουθενά σχεδόν αλλού δεν περιμένει, έξω από την ίδια την παραγωγή του, τη σοδειά του. Η Θεσσαλία είναι η κεντρική αποθήκη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

Ακριβώς γιατί έχει αυτή τη μεγάλη και εξαιρετική σημασία η σοδειά και ειδικότερα η θεσσαλική σοδειά, οι καταχτητές μαζί με την προδοτική Κυβέρνηση Ράλλη και τα όργανά τους, τούς Εασαδίτες, Ε.Ε.Ε., τους γερμανοτσολιάδες και όλη τη φάρα των προδοτών – κακούργων, θέλησαν να αρπάξουν τη σοδειά, να ληστέψουν το βιός του χωριάτη. Με το άρπαγμα της σοδειάς κοντά στα άλλα μέτρα πείνας, ήθελαν να πετύχουν ό,τι δεν κατάφεραν με την τρομοκρατία, με τα καψίματα κλπ. Ήθελαν με την πείνα να εξαθλιώσουν το λαό, να τον αλητοποιήσουν. Και ο αλήτης κατρακυλάει κάθε μέρα και περισσότερο μέσα στην άβυσσο του εξευτελισμού. Γίνεται ικανός για κάθε είδους ατιμία, προδοσία και ανίκανος για αντίσταση, για αγώνα. Με το άρπαγμα της σοδειάς ήθελαν να μεταβάλουν ολόκληρο τον Ελληνικό λαό σε Εασαδίτες, σε Τριεψιλίτες, σε Ράλληδες, σε προδότες.

Μα έξω από το βασικό αυτό σκοπό, η καμόρα των γερμανών και των προδοτών, στο άρπαγμα της σοδειάς βλέπει την πλούσια αγελάδα, που θάρμεγε για να αποκτήσουν περιουσίες, να αυξήσουν οι άλλοι τα πουγγιά τους σε λίρες, να κάνουν τη μαύρη αγορά, παρέα με τούς γερμανούς. Μέσα στην άρρωστη και εγκληματική φαντασία τους η «συγκέντρωση» στα 1942 με τις κλεψιές, με το νταραβέρι της μαύρης αγοράς, φαινότανε μικρή λεπτομέρεια. Τώρα θα έκαναν πιο μεγάλη μπάζα, τώρα θα σωζόντουσαν για όλα τους τα χρόνια. Η τώρα θα τα κατάφερναν ή ποτέ. Οι καιροί δεν τους περίμεναν. Ο Κόκκινος Στρατός στην ανατολή και οι σύμμαχοι στη δύση προχωρούν ακάθεκτοι προς τη Γερμανία. Και είχαν όλοι τους, γερμανοί, εασαδίτες, τριεψιλίτες, όλα τα κα-

θάρματα και η βρώμα του θεσσαλικού βάλτου, ανασκουμπωθεί για τη μεγάλη επιχείρηση της ληστείας, την αρπαγή της σοδειάς. Ταυτόχρονα οι καταχτητές, ακολουθώντας την ταχτική μ' ένα σμπάρο δυό τριγόνια, ήθελαν να αρπάξουν τα στάρια μας, τη σοδειά μας, να τα στείλουν στη Γερμανία – ο θάνατος των Ελλήνων είναι η ζωή των Γερμανών. Τις απέραντες και πλούσιες πεδιάδες της Ουκρανίας δεν πρόκαναν να τις ληστέψουν για μια φορά ακόμα – τις έχασαν οριστικά. Ο Κόκκινος Στρατός απάλλαξε την πατρίδα του από τη φάρα των χιτλερικών. Η ακρίδα αυτή της ανθρωπότητας δεν καταστρέφει πια τη Σοβιετική πατρίδα. Μόνο από τις πεδιάδες των κατεχόμενων χωρών μπορούσαν ν' αρπάξουν τα στάρια. Τις πατρίδες των υπόδουλων λαών είχαν ακόμη στο χέρι. Και έβαλαν μπρός. Η Ελλάδα, με τα στάρια της Θεσσαλίας της, της Μακεδονίας, του κάμπου της Λαμίας, θα ζούσε τους γερμανούς ληστές, τη Γερμανία.

Ομως οι απάνθρωποι και ληστρικοί αυτοί λογαριασμοί των χιτλερικών και των οργάνων τους γινόντουσαν, χωρίς το μεγάλο ξενοδόχο, τον Ελληνικό λαό και την οργανωμένη ένοπλη πρωτοπορεία του – τον εθνικό στρατό ΕΛΑΣ. Λαός και στρατός, σφιχταγκαλιασμένοι σε ένα ενιαίο άρρηχτο σύνολο, έδωσαν τη ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΟΔΕΙΑΣ, τη μεγαλειώδη αυτή μάχη, που θα μείνει μέσα στην ιστορία της νέας Ελλάδας σαν παράδειγμα της θέλησης του λαού μας να ζήσει, να λευτερωθεί. Και η μάχη αυτή κατάληξε σ' ένα πραγματικό θρίαμβο, για τον οποίο θα μιλάνε οι κατοπινές γενιές με υπερηφάνεια και σεβασμό. Μέσα στην ιστορία του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα η μάχη της σοδειάς θα πάρει μια εξέχουσα θέση και θα γραφεί στις χρυσές σελίδες της.

Με την έκθεση αυτής της μάχης μέσα στη Θεσσαλία, τίς φάσεις που πέρασε, και τα αποτελέσματα που έδωσε, τη νίκη, θα ασχοληθούμε στα παρακάτω. Ομως, προτού αρχίσει η έκθεση, πρέπει να αποτιθεί φόρος τι-

μής, σάν ελάχιστο καθήκον, στους αντάρτες του ενεργού και εφεδρικού ΕΛΑΣ που έπεσαν στη μάχη αυτή, και στα θύματα. Η μνήμη τους και οι ηρωϊκές τους πράξεις θα αποτελούν πάντοτε το φωτεινό οδηγό, όχι μόνο στο Θεσσαλικό λαό, μα για ολόκληρη την Ελλάδα.

Η προσπάθεια της αρπαγής

Προτού τα στάρια ξεσταχιάσουν, – όταν ακόμα το πλούσιο γρασίδι στόλιζε το θεσσαλικό κάμπο – οι χιτλερικοί ληστές και τα όργανά τους έριχναν πάνω τους τα αρπαχτικά τους μάτια. Από το Φλεβάρη ακόμα ο επαρχιακός γεωπόνος της Ελασσώνας ζήτησε απ' τα χωριά στοιχεία: Ποιές έκτασεις σπάρθηκαν με στάρια, τι παραγωγή προβλέπεται, από πόσα άτομα αποτελείται η κάθε οικογένεια και από πόσες ψυχές η κάθε Κοινότητα, πόσα στρέμματα άφησαν για όψιμα, πόσα αροτριώντα διαθέτει κάθε χωριό.

Το ΕΑΜ της Θεσσαλίας είχε κηρύξει το φθινόπωρο τη μάχη για τη σπορά και είχε ρίξει το σύνθημα: «να καλλιεργηθεί και το τελευταίο χωράφι». Η μάχη αυτή δόθηκε και το αποτέλεσμα ήταν να αυξηθεί η καλλιεργημένη έκταση μέσα στη Θεσσαλία. Οσοι παραγωγοί δεν είχαν σπόρο δανείστηκαν από άλλους. Εφεραν και οι οργανώσεις σπόρο από τη Μακεδονία και τον μοίρασαν στους χωριάτες. Κανένας αγρότης δεν έμεινε χωρίς να σπείρει τα χωράφια του και ακόμα πάρα πάνω. Και αυτά τα χωράφια που για διάφορους λόγους ήτανε αφημένα χέρσα, οι εαμικές οργανώσεις στα χωριά, το ΕΑΜ, ο ΕΛΑΣ, η ΕΠΟΝ, η ΕΑ, τα έσπειραν για λογαριασμό τους κατά ένα μέρος. Σπάρθηκαν ακόμα και τα χωράφια των ανταρτών και των οικογενειών των θυμάτων του σημερινού και του αλβανικού πολέμου. Έτσι είχαμε την αύξηση της έκτασης κατά 35% περισσότερο από πέρισυ.

Τα στάρια και γενικότερα τη γεωργική παραγωγή,

την βοήθησε ο καιρός. Ολος ο κάμπος, καταπράσινος, καμάρωνε για τα πλούτη του, την πλούσια σοδειά του, καμάρωνε γιατί θα μπορούσε να ικανοποιήσει το αφεντικό του, το θεσσαλικό λαό. Και πραγματικά για ορισμένες περιφέρειες η σοδειά ήταν μια από τις πιο εξαιρετικές – μέσα στα 70 τελευταία χρόνια καλύτερη δεν φάνηκε – ενώ για μερικές άλλες ήταν καλή, για άλλες κανονική και για τις λιγότερες μέτρια ή κάτω από το μέτριο. Οπωσδήποτε στο σύνολό της η θεσσαλική σοδειά ήταν μια από τις πολύ καλές.

Η πλούσια αυτή σοδειά του θεσσαλικού κάμπου άνοιξε περισσότερο την όρεξη των χιτλερικών και των οργάνων τους. Και αρχίζει να φαίνεται το εξαιρετικό ενδιαφέρον των γερμανών και του προδότη Ράλλη για την παραγωγή. Σαν καλοί μαστόροι, ξεκινάνε στην πραγματοποίηση των ληστρικών τους σχεδίων, από τη συγκέντρωση των στοιχείων. Θέλουν πρώτα να μάθουν ακριβώς τι γίνεται και έπειτα να καταστρώσουν ένα πραχτικό σχέδιο αρπαγής της σοδειάς για να μη τους ξεφύγει ούτε σπειρί στάρι. Τα Γεωργικά Γραφεία βρίσκονται κάτω απ' την άμεση εξουσία τους και οι γερμανοί και οι προδότες πιέζουν τους υπαλλήλους να τους δώσουν όλα τα στοιχεία.

Ολόκληρος ο κάμπος θολώνει από ανησυχία: Θα μας πάρουν τη σοδειά. Οι διαδόσεις και οι φήμες που απολάνε οι Εασαδίτες κλπ. χύνονται μέσα στον απέραντο κάμπο σαν λίβας που τσουρουφλίζει καρδιές και ελπίδες. Ένας πόλεμος νεύρων γίνεται σε βάρος των αγροτών από τους γερμανούς και τα όργανά τους. Οι κόποι και ο ιδρώτας ενός χρόνου, η δουλειά, η βαριά δουλειά, η ελπίδα της ζωής και του αγώνα, θα πάνε χαμένα; Οι γερμανοί και οι Ραλλικοί θα πάρουν το γέννημα, τη σοδειά;

Το Γερμανικό ληστρικό σχέδιο

Είμαστε στις αρχές του Μάη και οι χιτλερικοί δεν ενδιαφέρονται απλώς μα ενεργούνε για να αρπάξουν τη σοδειά. Σύμμαχοί τους, βοηθοί τους, εμπνευστές στήν ατιμία και στη συμφορά, τα μαύρα κοράκια της πατρίδας μας, οι προδότες. Ολοι, Εασαδίτες, ΕΕΕ, Εδεσίτες, και κάθε λογής αντίδραση έχει συσπειρωθεί γύρω από τους κατακτητές και τροχίζει τα δόντια της, για να καταβροχθίσει τη σοδειά. Η σοδειά είναι η ελπίδα τους.

Ο Νομάρχης της Λάρισας, με έγγραφό του, που το υπογράφει και ο γερμανός φρούραρχος, ζητάει από τις κοινότητες καταστάσεις για την παραγωγή. Μερικοί από τα καθάρματα τους Ράλλικούς υπαλλήλους ανασκουμπώνονται για τή ληστρική επιδρομή στα χωριά. Προσπαθούν με όλα τα μέσα να παρασύρουν τους χωριάτες στον γκρεμό. Τους υπόσχονται σπάγγο για τα δεμάτια, λεφτά. Τούς υπόσχονται... Μα και ταυτόχρονα τους απειλούν.

Στην περιφέρεια Βόλου – Αλμυρού και συγκεκριμένα στο Βόλο εγκαθίστανται 10 γερμανοί γεωπόνοι, που έφθασαν επίτηδες από την Ουκρανία για να εφαρμόσουν και εδώ τη ληστρική πείρα τους στο άρπαγμα της σοδειάς του νομού Μαγνησίας. Και αμέσως στο έργο. Ζήτησαν και εκεί τη συγκέντρωση στοιχείων από τη Γεωργική Υπηρεσία για την παραγωγή σε δημητριακά και όσπρια, την έκταση που καλλιεργήθηκε, την προβλεπόμενη κατα στρέμμα απόδοση φέτος και τη μέση απόδοση στις δύο προηγούμενες χρονιές. Τα στοιχεία των θεριστικών και αλωνιστικών μηχανών, αριθμούς, πολλούς αριθμούς.

Στην περιφέρεια Τυρνάβου οι γερμανοί με έγγραφό τους, που πήρε η Οικονομική Εφορία, μιλούσαν καθαρά για την εφαρμογή της συγκέντρωσης. Ταυτόχρονα άλλο έγγραφο του Νομάρχη Λάρισας μιλάει για την ανάγκη οργάνωσης συνεργείων συγκέντρωσης, για να βρεθούν

αποθήκες, τσουβάλια και λεφτά μέσα σε 3 ημέρες. Σύγχρονα ζητήθηκαν πληροφορίες από τις κοινότητες. Ομοιο ενδιαφέρον και όμοιες διαθέσεις έδειξαν γερμανοί και ράλληδες σε όλες τις Θεσσαλικές περιφέρειες.

Γερμανοί και Ράλληδες έχουν τη συγκεκριμένη απόφαση να ληστέψουν τη σοδειά. Τα σχέδια έχουν καταστρωθεί. Ο γερμανός ταγματάρχης Μάνεκε, γεωπόνος, ειδικός εντεταλμένος για τη σοδειά, στήνει το στρατηγείο του στη Λάρισα και απ' εκεί θέλει να διευθύνει τη ληστεία. Στις 21.5.44 κάλεσε το διευθυντή της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών και του ανακοινώνει ότι είναι εξουσιοδοτημένος από τη Γερμανική διοίκηση της Λάρισας να συζητήσει μαζί του τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η συγκέντρωση του σταριού και τα μέτρα που θα πρέπει να πάρουν για την επιτυχία της. Του δήλωσε κατόπι ότι η Γερμανική Διοίκηση και η Ελληνική Κυβέρνηση (η προδοτική κυβέρνηση Ράλλη) θα πάρουν από κάθε παραγωγό το 35% της παραγωγής του «και το ποσοστό αυτό, πρόσθεσε, αποτελεί την εγγύηση ότι δεν θα πάρουν στάρι οι αντάρτες». Και η επίσημη έκθεση αναφέρει: Στην παρατήρηση του διευθυντή της Ένωσης, ότι η συγκέντρωση είναι αδύνατη για λόγους τεχνικούς, δηλαδή για την έλλειψη προσωπικού, μεταφορικών μέσων, σάκκων κλπ., η απάντηση του γερμανού ληστή ήταν: θα υπερπηδηθούν όλες οι δυσκολίες και η συγκέντρωση θα γίνει οπωσδήποτε. Προσωπικό θα το βρούμε χρησιμοποιώντας τους δικηγόρους και όλους τους άλλους υπαλλήλους, τους εμπόρους κλπ. Για μεταφορικά μέσα θα χρησιμοποιηθούν τα αυτοκίνητα των Ες-Ες. Την έλλειψη σάκκων θα την αντιμετωπίσουμε όπως και στη Ρωσία. Θα κάνουμε ό,τι κάναμε στην Ουκρανία: Μόλις θα αλωνίζεται το στάρι, θα γίνεται σωρός και τα αυτοκίνητα που θα έρχονται, θα το φορτώνουν χύμα.

Να το πρώτο οργανωμένο σχέδιο της αρπαγής της σοδειάς, που κατόπι συμπληρώθηκε, ως προς το ποσο-

στό, με την προσθήκη, ότι οι γερμανοί θα πάρουν όλο το στάρι και θα δίνουν στους χωριάτες μόνο 5% το μήνα, απόφαση που δεν πραγματοποιήθηκε. Το σχέδιο αυτό για να εφαρμοσθεί έπρεπε να καθορισθούν τα ζητήματα τα σχετικά με το θερισμό, να κατανεμηθούν οι αλωνιστικές μηχανές σε συγκροτήματα, να φυλαχθούν αυτές. Και οι χιτλερικοί διένειμαν τη Θεσσαλία σε τομείς. Σε καθένα απ' αυτούς ετοποθέτησαν, στα χαρτιά βέβαια, αλωνιστικά συγκροτήματα. Δήλωσαν ότι κάθε μηχανή θα τη φυλάει ειδικό γερμανικό απόσπασμα από 40-100 άνδρες. Και τέλος ότι οι χωριάτες θα παραδίνουν το στάρι στους υπαλλήλους του Ράλλη και τούς δικούς τους διαχειριστές του αλωνισμού. Υστερα, επειδή όσα δεν φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια, για το νομό Μαγνησίας το σχέδιο τροποποιήθηκε και καθορίστηκαν τρία κέντρα αποθηκευτικά: ένα στο Βόλο, το άλλο στον Αλμυρό και το τρίτο στο Βελεστίνο. Οι χωριάτες δεν θα παράδιναν το στάρι στην αλωνιστική μηχανή, μα θα τό πήγαιναν δέκα μέρες μετά τον αλωνισμό, στα τρία αποθηκευτικά κέντρα.

Η άτιμη δράση της αντίδρασης

Οι σύμμαχοι και συνεργάτες των Γερμανών, τα ελληνόφωνα όργανά τους, η προδοτική Κυβέρνηση Ράλλη, οι γερμανοράλληδες, οι εασαδίτες, οι τριεψιλίτες, ολόκληρη η βρώμα και το κακό συναπάντημα του θεσσαλικού κάμπου και της Ελλάδας ανασκουμπώθηκαν από μιάς αρχής. Για να βοηθήσουν, να συμμετάσχουν στο άρπαγμα της σοδειάς δεν παράλειψαν καμμιά από τις αισχρές μέθοδες, που χρησιμοποιούν στην άτιμη δράση τους. Αυτοί εμπνεόντουσαν ατιμίες και μαζί με τους γερμανούς τις εκτελούσαν. Καρδιακή παρέα τους ολόκληρη η αντίδραση, η κάθε λογής αντίδραση. Στην υπόθεση της σοδειάς έβλεπαν την τελευταία ελπίδα τους για το χτύπημα του λαού και του αγώνα τους. Γι' αυτό δέθηκαν όλοι μαζί με

τούς γερμανούς. Και άρχισαν όλοι μαζί να απειλούν, να τρομοκρατούν, να διατάζουν.

Στην Καλαμπάκα οι κύκλοι του Μαντζούκα, που είναι εκπρόσωπος των ΕΕΕ στη Θεσσαλία, δήλωσαν στους χωριάτες, πως δεν θα αλωνίσει κανένας, χωρίς να πάρει έγγραφη άδειά τους, που θα καθορίζει την προθεσμία και τους τόπους του αλωνισμού. Οποιος αλωνίσει, διακήρυξαν, χωρίς την άδεια τη δική μας, θα του κάψουμε το σπίτι και θα του πάρουμε το στάρι.

Στην περιφέρεια της Λάρισσας τό ΕΑΣΑΔ κοινοποίησε προς όλους τους προέδρους των Κοινοτήτων Θεσσαλίας το πάρα κάτω έγγραφο, ενώ ταυτόχρονα καμιά τρομοκρατική ενέργεια δεν παράλειψαν για να εκφοβίσουν τους αγρότες να παραδώσουν τα σάρια τους στη συγκέντρωση.

Το έγγραφο αυτό, σε ακριβές αντίγραφο έχει ως εξής:

Ε.Α.Σ.Α.Δ.
Εθνικός Αγροτικός Σύνδεσμος
Αντικομμουνιστικής Δράσεως

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Λάρισα οδός Ασκληπιού αριθ. 6
 τηλ. 6.51 και 7.80

Αριθ. πρωτ. 41

Ε.Α.Σ.Α.Δ.
Εγκύκλιος
 Διά τους κ.κ. Προέδρους Κοινοτήτων Θεσσαλίας

Γνωρίζομεν υμίν ότι μέλη τινά της Οργανώσεώς μας, ευρισκόμενα εις απηνή διωγμόν εκ μέρους των κομμουνιστών, δεν δύνανται να προσέλθουν εις τα χωρία-των προς θερισμόν των αγρών των. Επειδή η περίπτωσις αυτή θα επιφέρη, όπως αντιλαμβάνεσθε, καταστροφήν των περιουσιών των εν λόγω ατόμων, παρακαλούμεν όπως ευαρεστηθήτε και προθήτε εις τον θερισμόν των αγρών των απόντων τούτων συγχωριανών σας βοηθούμενοι υπό των κατοίκων των περιοχών της δικαιοδοσίας σας.

Ατομα τα οποία θα εκδηλωθούν λόγω η έργω ή εκ του αφανούς κατά της παρούσης μας παρακαλούμεν όπως το κρατήσητε υπό σημείωσιν ίνα εν καιρώ επιβάλωμεν αυτοίς τας πρεπούσας κυρώσεις.

Τον αναγκαιούντα σπάγγον θα παραλαμβάνητε προσερχόμενοι εις τα εν Λαρίση γραφεία μας.

Εν Λαρίση τη 4 Ιουνίου 1944

Ο Στρατιωτικός Διοικητής   Ο Αρχηγός Ε.Α.Σ.Α.Δ.
 Ε.Α.Σ.Α.Δ Λαρίσης
Κ. Καραγεώργος (Δημοδιδάσκαλος   **Α. Γεωργακόπουλος**
 (Σφραγίδα: Εθνικός Αγροτικός   **Παπαναξαγόρας** (Ιερέυς)
 Σύνδεσμος
 Αντικομμουνιστικής Δράσεως)

Στην Καρδίτσα εκβιάζουν τους χωρικούς και τους απειλούν. Απαγόρευσαν την εξαγωγή οποιουδήποτε είδους από τους χωριάτες αν προηγούμενα αυτοί δεν έφερναν ένα φόρτωμα ξύλα ή ένα φόρτωμα κάρβουνα για την κίνηση των γκαζοζέν των αλωνιστικών μηχανών. Με διακήρυξή τους τόνισαν ότι για τόν αλωνισμό απαιτείται άδεια της διοίκησης ΕΑΣΑΔ Καρδίτσας. Τις άδειες για πετρέλαια που χορηγούσαν οι Γερμανοί τις κατέσχεναν, αν αυτοί έκριναν ότι η αλωνιστική μηχανή δεν θα δούλευε κάτω από τον άμεσο έλεγχο τους.

Και στις άλλες περιφέρειες ανάλογες ενέργειες και μέτρα πήραν. Τα καθάρματα αυτά, η σκόνη του κάμπου, όπως σε κάθε περίπτωση προηγούμενα ήταν οι εμπνευστές όλων των αντιλαϊκών και αντεθνικών μέτρων, έτσι και στην περίπτωση της σοδειάς ήταν οι εμπνευστές και ταυτόχρονα οι συνεργάτες και συνεκτελεστές ολόκληρης της αντεθνικής εκστρατείας για το άρπαγμα της σοδειάς.

Η αντίδραση γενικά, με επικεφαλής τον ΕΔΕΣ, βρίσκεται στη θέση του ηθικού αυτουργού απέναντι στο σχεδιαζόμενο από γερμανούς και προδότες έγκλημα της καταλήστεψης της σοδειάς. Αυτή έδινε τις εμπνεύσεις στους συνεργάτες τους Εασαδίτες, Τριεψιλίτες και κάθε λογής καθάρματα, υπαγόρευε τις αποφάσεις και τα μέτρα και έπειτα όλοι μαζί, με κατασταλαγμένες αποφάσεις, με οργανωμένα σχέδια, με συγκεκριμένες παρατηρήσεις, προετοιμασμένοι απόλυτα συζητούσαν με τους γερμανούς. Για μια ακόμα φορά αποδείχθηκε στην υπόθεση της σοδειάς, αυτό που ο κόσμος το λέει σε κάθε στιγμή: αν δεν υπήρχαν οι προδότες Έλληνες, οι γερμανοί δεν θα μπορούσαν να κάνουν τιποτα στην Ελλάδα. Και πραγματικά: Μόνο γιατί οι Εασαδίτες και το χέρι της προδοτικής αντίδρασης οδήγησε τους γερμανούς να κάψουν στάρια, οι γερμανοί έκαψαν, μολονότι και αυτοί, κακούργοι όπως είναι, δέν παραλείπουν να κάνουν καμιά βαρβαρότητα. Οι ληστές στη Θεσσαλία είχαν τους κολαούζους

αυτούς, που τους ενέπνεαν και τους οδηγούσαν στην εκτέλεση μιας ληστείας. Τη θέση των κολαούζων απέναντι στους χιτλερικούς ληστές, την έχει η αντίδραση, η κάθε λογής αντίδραση. Αυτή είναι ο αόρατος άνθρωπος που εισηγούνταν στους γερμανούς το άλφα η το βήτα έγκλημα κατα του λαού. Αυτηνής είναι το αόρατο χέρι που οδηγεί γερμανούς και όργανα τους στην εκτέλεση του εγκλήματος. Είναι η μεγάλη ηθική αυτουργός για τα δεινά και τις δυστυχίες του λαού μας. Είναι η ηθική αυτουργός για την οργάνωση της αρπαγής της σοδειάς.

Τι περίμενε απ' την αντεθνική αυτή επιχείρηση; Γενικά και προσωπικά οφέλη μεγάλα. Περίμενε:

1) Να χτυπήσει τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα στο στομάχι, μια και που ούτε στην καρδιά, ούτε στην ψυχή μπόρεσε.

2) Να κάνει με την πείνα το λαό μας να γονατίσει, να υποταχθεί σ' αυτήν και στους γερμανούς.

3) Να κάνει με την πείνα ανίκανο τον ΕΛΑΣ νά πολεμήσει τους κατακτητές και τους προδότες, δηλαδή αυτή την ίδια την αντίδραση.

4) Να ενισχύσει και να διευκολύνει τους γερμανούς στο κολοσσιαίο επισιτιστικό πρόβλημα που τους απασχολεί όχι μόνο εδώ, μα και στη Γερμανία, ύστερα από το χάσιμο της Ουκρανίας και τόσων άλλων πεδιάδων.

5) Να πραγματοποιήσει προσωπικά οφέλη, με τις κλεψιές, τις λεηλασίες, που θα εφάρμοζε κατά το πάρσιμο της σοδειάς. Το 1942 είχε ανάψει τη φαντασία ολόκληρης της αντίδρασης και όλων των πλιατσικολόγων του κάμπου. Και είχαν ανασκουμπωθεί όλοι για το άρπαγμα της σοδειάς, για το ξεζούμισμα των αγροτών μας.

Η Ιησουϊτική ταχτική

Για να πετύχει τους σκοπούς της αυτούς, για να διευκολύνει τους πάτρωνές της συνεργάτες και συμμάχους

χιτλερικούς φασίστες, χρησιμοποίησε όλες τις μέθοδες, ακόμα και τις πιο ιησουϊτικές μέθοδες, τη συκοφαντία, τη διαβολή κλπ. Για μιά φορά ακόμα εμφανίστηκαν για να χύσουν το δηλητήριό τους, μέσα από τις γραμμές του Ευαγγελίου και των ρητών των Μεγάλων πατέρων της Εκκλησίας, οι δύο γνωστοί ιεράρχες: ο Μητροπολίτης Δημητριάδος Ιωακείμ και ο Ζιχνών Κύριλλος Εξαρχος Λάρισας. Με «έκκλησή» τους που δημοσιεύτηκε στην ελληνόφωνη γερμανική εφημερίδα «Λαρισαϊκός Τύπος» της 3 Ιουνίου 1944, ενώ αναγνωρίζουν ότι «από μίαν καλήν συγκομιδήν του σίτου εξαρτάται η ζωή ολοκλήρου του Έθνους ημών μέχρι του θερισμού του 1945», κατόπιν με τη μεγαλύτερη πονηριά λένε: «η μάχη του σίτου γίνεται όχι για να συγκεντρωθεί ασφαλέστερον ο σίτος εις τας αποθήκας, αλλά ποία από τας διάφορους οργανώσεις θα πάρει προκαταβολικώς περισσότερον από τας άλλας». Και τα λένε αυτά, γιά να αποκαλυφθούνε μόνοι τους κατόπιν: «υπομιμνήσκομεν ότι και η Κυβέρνησις μας (πρόκειται για τήν Κυβέρνηση του προδότη Ράλλη) εξέδωκε τον σχετικόν Νόμον, αναφορικώς με την εφετεινήν εσοδείαν και ότι ο νόμος αυτός επιβάλλεται να γίνει σεβαστός παρά πάντων».

Ποιές είναι οι οργανώσεις που ζητάν να αρπάξουν τα στάρια, τη σοδειά, το λένε μόνοι τους, οι δύο γερμανόδουλοι ιεράρχες. Η ίδια η Κυβέρνηση. Το ζήτημα, λοιπόν, δεν έμπαινε ποιός θα πάρει τη σοδειά, μά: θα την πάρει ο νοικοκύρης, ο χωριάτης που κοπίασε, ίδρωσε για να καλλιεργήσει τα χωράφια, ή οι γερμανοί και η προδοτική Κυβέρνηση με το νόμο, που «επιβάλλεται να γίνει σεβαστός παρά πάντων», δηλαδή με το γερμανοελληνικό νόμο, πού καθόριζε ότι 35% τουλάχιστο από την παραγωγή κάθε χωριάτη θα το πάρουν οι χιτλερικοί ληστές και οι ντόπιοι ληστές. Και οι δύο αυτοί γερμανόδουλοι ιεράρχες τονίζουν πάρα κάτω:

Κάθε ατσαλένιο χέρι, που θα κρατήσει το αρπαχτικό

των γερμανών και των οργάνων τους, κάθε πράξη που θα τείνει στο σταμάτημα της ληστείας της σοδειάς, «θα χαρακτηριστεί ως αντιχριστιανική, βιαία και αντεθνική ενέργεια». Η αρπαγή και η ληστεία είναι κατά τους δύο ιερωμένους, ενέργειες χριστιανικές και εθνικές. Και όλα αυτά τα λένε «μετ' αγάπης Χριστού», ενώ μόνο με τήν αγάπη του σατανά, προδότες αυτοί, θα μπορούσαν να τα διακηρύξουν.

Η προδοτική φωνή τους έμεινε αποτυπωμένη στο χαρτί, για να αποτελέσει στη δεδομένη στιγμή της Εθνικής κρίσης, μιά ακόμη απόδειξη για την κατηγορία της εσχάτης προδοσίας που τους βαρύνει. Η συκοφαντία, η διαβολή, δεν έπιασε και οι θεσσαλοί αγρότες προχώρησαν και έδιναν τη μάχη για τη σωτηρία της σοδειά τους.

Συμπερασματικά μπορούμε να διαγράψουμε ως εξής το γερμανο «ελληνικό» σχέδιο αρπαγής της σοδειάς.

α) **Σκοπός:** αρπαγή της σοδειάς του κάμπου στο σύνολό της σχεδόν.

β) **Μέσο:** ο νόμος της προδοτικής κυβέρνησης Ράλλη.

γ) **Μέθοδος:** σύσταση ομάδων αλωνιστικών συγκροτημάτων, σε διάφορες περιοχές του κάμπου, με πλήρη απαγόρευση του αλωνίσματος με ζώα, δοκάνες, στούμπισμα.

δ) **Δυνάμεις:** Οι χιτλερικοί στρατιωτικοί σχηματισμοί των Ες-Ες, που βρίσκονται στο Θεσσαλικό κάμπο και οι ένοπλες και άοπλες δυνάμεις των ΕΑΣΑΔιτών, των ΕΕΕ, των Ράλληδων. Αυτές οι δυνάμεις θα φρουρούσαν τα αλωνιστικά συγκροτήματα.

ε) **Στήριγμα:** η αντίδραση, η κάθε λογής και ποιότητας αντίδραση, με επί κεφαλής τους Εδεσίτες.

στ) **Όργανα:** Ολοι οι ραλλικοί τυχοδιώκτες υπάλληλοι, που βρίσκονται στις δημόσιες υπηρεσίες και τους άλλους οργανισμούς. Ολόκληρη η φάρα των μεταξικών διοικήσεων των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, η μαφία των προδοτών.

ζ) **Προθεσμία:** Ημέρα έναρξης της αρπαγής είχε ορισθεί η 1η του Ιούλη.

Γενικός αρχιλήσταρχος είχε ορισθεί ο γερμανός ταγματάρχης Μάνεκε, που συνεργαζότανε στενά με τους νομάρχες του Ράλλη και τους αρχηγούς των ΕΑΣΑΔ, των ΕΕΕ κλπ.

Ουτε σπειρί στάρι στον κατακτητή και στους προδότες

Ο κάμπος έχει χρυσώσει από την μιά ως την άλλη μεριά. Τα βαριά, μεστωμένα και πολύτιμα στάχια έχουν γύρει από το βάρος του ώριμου καρπού. Οπως είναι γυρισμένες οι ψάνες μοιάζουν νάναι αποσταμένα και να περιμένουν τον ερχομό του θεριστή για να τα απαλλάξει από το βάρος. Αν δεν έρθει έγκαιρα, αυτά θα τινάξουν τον καρπό, θα τον σκορπίσουν κάτω στο χωράφι, δεν αντέχουν πια.

Μέσα στον κάμπο είναι χυμένη η ανησυχία. Ο φόβος απλώνεται σαν την ομίχλη πάνω στα χωριά. Ένα μεγάλο ερωτηματικό υπάρχει στα πρόσωπα, στις κουβέντες όλων: Τι θα γίνει η σοδειά.

Μια απάντηση βγαίνει αυθόρμητα: Μόνο με τις ίδιες τις δυνάμεις μας, με τα μπράτσα μας, με τα όπλα μπορούμε να υπερασπίσουμε τη σοδειά. Οπλα, δώστε μας όπλα, είναι η γενική απαίτηση. Ας κάψουν και τα χωριά, και τα σπίτια και τα νοικοκυριά μας. Τη σοδειά να σώσουμε.

Και τα μάτια γυρίζουν προς τα βουνά, προς τους αντάρτες του ΕΛΑΣ, τη δύναμη που ενωμένη με τη δική τους μπορεί να εγγυηθεί τη σοδειά, να ματαιώσει τα σχέδια της αρπαγής της από τους χιτλερικούς ληστές και τους προδότες ληστές. Μα ταυτόχρονα τα μάτια είναι γυρισμένα προς τις οργανώσεις, στους συναγωνιστές, αυτούς που σε κάθε δύσκολη στιγμή τους βρίσκανε δίπλα

τους, έτοιμους να θυσιασθούν. Σ' αυτούς που στα τρία χρόνια του αγώνα τους λέγανε πάντα το σωστό λόγο και πάντα τους έδειξαν το δρόμο της σωτηρίας, της τιμής και του καθήκοντος.

Ούτε σπειρί στάρι στον καταχτητή και τους προδότες.

Αυτό είναι το σύνθημα που κυριαρχεί μέσα στον κάμπο. Είναι το σύνθημα που έριξε το ΕΑΜ και τα συνεργαζόμενα μέσα σ' αυτό κόμματα, το Κομμουνιστικό κόμμα και τα άλλα. Και το σύνθημα αυτό επαναλαμβάνεται από οργανωμένων, του μαχόμενου λαού, τά μυριάδες στόματα.

Ούτε σπειρί στάρι στον καταχτητή και τους προδότες, είναι η απάντηση των караγκούνηδων, αυτών των δουλευτάδων της γης, που το χειμώνα ζυμώνουν τη λάσπη του κάμπου και το καλοκαίρι καταπίνουν την παχιά σκόνη του.

Και όλος ο λαός, γέροι, γριές, γυναίκες και άντρες, κορίτσια και αγόρια, όλοι ακόμα και τα μικρά παιδιά το χωνεύουν, το κάνουν συνείδηση, σκοπό, έργο, το μεταβάλλουν σε πολεμικό σύνθημα. Ο φόβος και η ανησυχία έχουν σβήσει. Η ομίχλη που απλώνονταν καταθλιπτικά πάνω από τα χωριά, διαλύθηκε. Η αποφασιστικότητα, η θέληση του λαού να παλέψει για τη ζωή και τη λευτεριά του αποκατάστησαν το δισταγμό και το φόβο. Στα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς που πέρασαν έμαθαν όλοι, πως μόνο με τον αγώνα, με την πάλη κατά των καταχτητών και των προδοτών μπορούμε να σωθούμε σαν λαός, σαν έθνος, σαν άτομα. Με το σκληρό αγώνα θα σωθεί και η σοδειά!

Και όλος ο κόσμος ανασκουμπώνεται για τον αγώνα αυτό της ζωής, για τη ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΟΔΕΙΑΣ, αυτής που θα εξασφαλίσει τους κόπους, το ψωμί, τη ζωή του χωριάτη μα και του Ελληνικού λαού ολόκληρου και του στρατού του, του ΕΛΑΣ. Όλος ο κόσμος δίνεται με όλη την ψυχή του στη μεγάλη μάχη της σοδειάς.

Το ΕΑΜ ο εγκέφαλος της Λαϊκής Αντίστασης

Η απόφαση αυτή του λαού είναι το αποτέλεσμα μιας μεγαλειώδους εξόρμησης, του συναγερμού όλων των εαμικών οργανώσεων προς τον κάμπο. Ολόκληρο το βάρος της έμπνευσης, της προετοιμασίας, της γενικής κινητοποίησης του λαού, της μαχητικής του ανάπτυξης και αντίστασης και της καθοδήγησης το έφερε το ΕΑΜ και οι οργανώσεις, που συμμετέχουν σ' αυτό, η ΕΠΟΝ και η Εθνική Αλληλεγγύη. Μα ταυτόχρονα το έφεραν και τα κόμματα που αποτελούν το ΕΑΜ, κύρια και βασικά το Κομμουνιστικό Κόμμα.

Η εαμική οργάνωση της Θεσσαλίας – η Πανθεσσαλική Επιτροπή και το Θεσσαλικό Γραφείο, οι περιφερειακές και επαρχιακές επιτροπές, η εαμική ομάδα και ο κομμουνιστικός πυρήνας σε κάθε χωριό, ολόκληρη αυτή η κλίμακα της οργανωτικής διάρθρωσης, είναι η κινητήρια δύναμη, που διοχεύτηκε μέσα στους χωριάτες το πνεύμα της αντίστασης, της πειθαρχίας στα συνθήματα, του συντονισμού και συνδυασμού της εργασίας. Το ΕΑΜ ήταν, είναι και θα είναι ο εγκέφαλος του λαϊκού αγώνα. Από τις εαμικές οργανώσεις πηγάζει ο σπινθήρας. Τα «στελέκια», όπως τα λένε οι χωριάτες, είναι οι άνθρωποι που κινούν τούς ανθρώπους. Είναι οι άμεσοι δέκτες και πομποί των λαϊκών πόθων και των λαϊκών επιθυμιών. Είναι οι άνθρωποι που πείθουν με τη λογική του αγώνα τους ανθρώπους για το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουν στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους. Είναι οι εμπνευστές, οι καθοδηγητές, αυτοί που μπαίνουν πάντα μπρος, που έχουν δώσει και τη ζωή τους στο λαϊκό αγώνα.

Ο εαμικός υπεύθυνος, μαζί με τους γραμματείς της ΕΠΟΝ και της Ε.Α., οι τρεις αυτοί μαζί με το γραμματέα του πυρήνα του Κομμουνιστικού Κόμματος σε κάθε χωριό και τα μέλη των οργανώσεων και των κομμάτων,

έχουν αναλάβει την εσωτερική οργάνωση όλης της μάχης για τη σοδειά και στις τρεις φάσεις της. Αυτηνής, της άγνωστης στρατιάς των εαμικών και κομματικών στελεχών και μελών, είναι έργο η διαφώτιση του λαού, το ξεσήκωμά του, η θέλησή του να παλαίψει για το ψωμί του, τη σοδειά του, η μαχητική του αντίσταση. Αν δεν δημιουργούνταν, αν δεν υπήρχε το ΕΑΜ, με τα στελέχη και τα μέλη του, ο λαός θάταν δούλος. Τη σοδειά θα είχαν στο χέρι τώρα οι καταχτητές και οι προδότες. Και οι χωριάτες θα παρακολουθούσαν από μακριά να φεύγουν τα στάρια, οι κόποι τους προς τη Γερμανία.

Καθένα στέλεχος, μεγάλο, μεσαίο και μικρό, κάθε μέλος, κάθε οπαδός γίνεται ένας κήρυκας, ένας ομιλητής. Κάθε επονίτης ένας προπαγανδιστής, κάθε μέλος της Εθνικής Αλληλεγγύης θερμός διαφωτιστής. Ολα τα μέσα που διαθέτουν οι οργανώσεις μπαίνουν στην υπηρεσία του λαού για την επικείμενη μάχη της σοδειάς: Χιλιάδες εκατομμύρια είναι οι προκηρύξεις, που κυκλοφορούν. Χιλιάδες είναι οι εφημερίδες, κεντρικά και τοπικά όργανα που διαβάζονται, χιλιάδες είναι οι ομιλητές που γυρίζουν τα χωριά και μιλάνε κάθε βράδυ στους χωριάτες για τή μάχη. Μά και χιλιάδες είναι τα παιδιά της ΕΠΟΝ που με τον τηλεβόα βροντοφωνούν νύχτα και μέρα σταθερά το σύνθημα: Ούτε σπειρί στάρι στον καταχτητή καί τους προδότες. Δεν υπάρχει κεφαλοχώρι, χωριό, καλύβα, τσαρδάκι, μέσα στον πλούσιο κάμπο, δεν υπάρχει χωριάτης, που επί ένα ολόκληρο μήνα, να μην ακούει: **Οι γερμανοί και οι προδότες θέλουν να μάς πάρουν τη σοδειά. Ούτε σπειρί στάρι στον καταχτητή και τους προδότες.**

Η φωνή της Π.Ε.Ε.Α.

Τη φωνή του ΕΑΜ έρχεται και την ενισχύει η φωνή της Π.Ε.Ε.Α. Ολα τα όργανα της Κυβερνητικής εξουσίας της Ελεύθερης Ελλάδας κατεβαίνουν και αυτά σε συν-

αγερμό για τη μάχη της σοδειάς.

Ο Γραμματέας των Εσωτερικών, συναγωνιστής Σιάντος, ο «γέρος» του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, μέ δυό εγκυκλίους του θέτει το ζήτημα πλατιά:

«Οι συχνές επιδρομές που άρχισαν τελευταία οι καταχτητές στους κάμπους Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Φθιώτιδας, Λοκρίδας κλπ. και τα μέτρα που παίρνουν στην Πελοπόννησο δείχνουν καθαρά, ότι έχουν σκοπό να ληστέψουν τη φειτεινή σοδειά μας και να αναγκάσουν το λαό να πεθάνει από την πείνα και ιδιαίτερα τους πληθυσμούς της λεύτερης Ελλάδας.

»Στο σατανικό και εξοντωτικό αυτό σχέδιο έχουνε συνεργάτες τα ληστρικά τάγματα των τσολιάδων και τις συμμορίες των προδοτικών των οργανώσεων.

Η μάχη της συγκομιδής και της διάσωσης της σοδειάς, πρέπει να γίνει υπόθεση όλου του αγωνιζόμενου λαού, όλων μας και όχι μόνο των αγροτών.

»Να δώσετε από τώρα επείγουσες διαταγές σε όλες τις υπηρεσίες σας να πάρουνε μέρος ύστερα από συνεννόηση με τις εθνικοαπελευθερωτικές οργανώσεις και μαζί με το λαό στη μάχη αυτή που είναι στενά δεμένη μ' αυτή την ύπαρξη και ανάπτυξη του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα.

»Σύνθημά μας όλων να είναι: Ούτε σπειρί σιτάρι στα χέρια του κατακτητή.

Και η άλλη:

«Βάρβαροι κατακτητές – εθνοπροδότες προσπαθούν να ληστεύσουν παραγωγή για να καταδικάσουν θάνατο πείνας εξανδραποδίσουν λαό μας και εξασφαλίσουν διατροφή τους για άγριο πόλεμο εξόντωσης έθνους ΣΤΟΠ Μάχη συγκομιδής διάσωσης σοδειάς υψίστης εθνικής σημασίας αγώνα επιβίωση λαού εθνική απελευθέρωση λαϊκή κυριαρχία ΣΤΟΠ. Ολόκληρος λαός δέον μετάσχει ενθουσιωδώς μάχη συγκομιδής νίκη οποίας ματαιώνουσα σχέδια Γερμανοράλληλων εξασφαλίσει διατροφήν στρατού λαού προς αποτελεσματικό-

τερη διεξαγωγή αγώνος και επιταχύνει νικηφόρο τερματισμό του ΣΤΟΠ. Μεριμνήσατε ολόκληρος ορεινός πληθυσμός κατέλθει με ζώα του κάμπους, μετάσχει θερισμόν αλωνισμόν ταχίστη προώθηση με κάθε μέσο και εξασφάλιση παραγωγής ελεύθερη ορεινή Ελλάδα, εκδηλώνοντας έτσι αλληλεγγύη του και εξασφαλίζοντας ψωμί παιδιών του ΣΤΟΠ. Παρούσα μας κοινοποιηθεί πάραυτα επαρχιακά κοινοτικά Συμβούλια υποδιοικήσεις τμήματα εθνικής Πολιτοφυλακής τύχει ευρείας δημοσιότητας και επιδιωχθεί παλλαϊκός συναγερμός νίκην μάχης συγκομιδής ΣΤΟΠ.

Γραμματέας Εσωτερικών
Γιώργης Σιάντος»

Και τα διοικητικά όργανα της Π.Ε.Ε.Α. εξορμούν και αυτά στη μάχη για τη σοδειά. Προέρχονται και αυτά απ' το λαό και δουλεύουν απ' το πόστο που κατέχουν για το λαό. Και έτσι, στη λαϊκή και εθνική αυτή υπόθεση της σοδειάς, συνδέουν ακόμα στενότερα την Π.Ε.Ε.Α., την κυβερνητική εξουσία της Ελεύθερης Ελλάδας, με το λαό.

Τα επαρχιακά συμβούλια της αυτοδιοίκησης κυκλοφορούν προκηρύξεις προς τους προέδρους των τοπικών αυτοδιοικήσεων και τα μέλη των κοινοτήτων, που αναπτύσσουν το κοινό σύνθημα: ούτε σπειρί στάρι στους καταχτητές και τους προδότες. Ταυτόχρονα ρίχνουν το σύνθημα. Να βοηθήσουν όλοι τους αδύνατους. Το σύνθημα αυτό δείχνει την αντίληψη της αλληλεγγύης που επικρατεί μέσα στην Ελεύθερη Ελλάδα. Και πραγματικά βρίσκει μια υπέροχη εφαρμογή στο σταχολόγημα.

Τα μέλη των επαρχιακών συμβουλίων δεν αρκούνται μόνο στα χαρτιά. Κατεβαίνουν κάτω στη μάζα και διαφωτίζουν, αναλύουν τα συνθήματα, εμπνέουν το αίσθημα της αντίστασης στο λαό, της μαχητικής δράσης.

Μαζί με τους προέδρους και τα μέλη της αυτοδιοίκησης κάθονται και σπαζοκεφαλιάζουν για να βρούν πρακτικές λύσεις εφαρμογής των συνθημάτων.

Ο λαός παλεύει για τη σοδειά του

Μέσα απ' τα σπλάχνα του κάμπου βγαίνει η απόφαση του λαού. Θα παλαίψει για τη σοδειά του, για τη ζωή του, για την εθνική του λευτεριά. Τα εαμικά συνθήματα τα χώνεψε ολόκληρος ο λαός, τα έκανε κτήμα του. Και αρχίζει μιά μεγαλειώδης λαϊκή κινητοποίηση, ένας πραγματικός συναγερμός. Σε κάθε χωριό, κάθε βράδυ γίνεται και μια συγκέντρωση διαμαρτυρίας κατά της ετοιμαζόμενης αρπαγής της σοδειάς. Εκατοντάδες επιτροπές συγκροτούνται και κατεβαίνουν κάθε μέρα προς τα επαρχιακά, υπόδουλα κέντρα. Διαμαρτύρονται σε γερμανούς και προδότες. Από την περιφέρεια της Λάρισας κατεβαίνουν στη θεσσαλική πρωτεύουσα επιτροπές από άνδρες και γυναίκες απ' όλα τα κεφαλοχώρια και επιδίδουν στις αρχές του Κούισλιγκ Ράλλη και τις γερμανικές, στο Δεσπότη έγγραφες διαμαρτυρίες και υπομνήματα. Είμαστε, λένε, καταστραμένοι. Επ' ουδενί λόγω είμαστε διατεθειμένοι να δώσουμε στάρι στη συγκέντρωση. Κατεβάζουν σε μερικές μέρες στη Λάρισα επίσης 20 επιτροπές, που υποβάλλουν υπομνήματα υπογραμμένα απ' όλους τούς χωριάτες. Ένα γενικό υπόμνημα το υποβάλλουν απ' ευθείας προς τη Γερμανική Στρατιωτική Διοίκηση Θεσσαλίας – Διεύθυνση Πολιτικών υποθέσεων – Τμήμα Γεωργίας.

Το υπόμνημα τονίζει ότι «κατά το τρέχον έτος εσημειώθη ένας οργασμός εργασίας μεταξύ των παραγωγών, ο οποίος, χωρίς υπερβολή φθάνει τα όρια του συναγερμού». Κάνει κατόπιν την εξιστόρηση τι έπαθαν οι γεωργοί μέσα στα χρόνια αυτά του πολέμου και της σκλαβιάς, αναφέρει τις λεηλασίες, τις ληστείες, τις αρπαγές και περνάει κατόπιν στην ανάλυση της διαφοράς των τιμών που υπάρχει μεταξύ βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων. Το στάρι, τονίζεται, έχει ανατιμηθεί μόλις 100.000 φορές, ενώ τα άλλα είδη τροφίμων από 250 – 500.000 φο-

ρές. Και η διαφορά αυτή στους τόπους παραγωγής είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Αναλύει κατόπιν το υπόμνημα τη ληστεία που επιβάλλει ο γερμανοελληνικός νόμος συγκέντρωσης και τονίζει: «Ο κάθε παραγωγός υποχρεούται να πληρώσει 10% δεκάτη και 25% ποσοστό συγκέντρωσης, δηλαδή 35%. Για έξοδα θερισμού και μεταφοράς 15%, έξοδα αλωνισμού 10%, δηλαδή 60% από την παραγωγή του. Ποσοστό 15% από την παραγωγή του θα φυλάξει για σπόρο και έτσι για ψωμί και για ικανοποίηση όλων των άλλων αναγκών του, του απομένει μόνο το 25% απ' όλη την παραγωγή του». Και δηλώνουν κατηγορηματικά ότι δεν πρόκειται να δώσουν στη συγκέντρωση τίποτα.

Μιά είναι η απόφαση του Λαού: **Δε δίνουμε τίποτα στη συγκέντρωση.**

Το ελληνικό Σχέδιο Αντίστασης

Το σύνθημα του ΕΑΜ, με το συγκεκριμένο περιεχόμενό του: **Ούτε σπειρί στάρι στους καταχτητές και τους προδότες**, θάταν αρνητικό σύνθημα, χωρίς καμιά αξία, αν δεν είχε και τη συγκεκριμένη θέση.

Να μη δώσουν ούτε ένα σπειρί στάρι οι χωριάτες στους καταχτητές και τους προδότες. Μα τι κάνουν; Πώς θα θερίσουν; Πώς θα αλωνίσουν; Τι θα κάνουν τη σοδειά;

Ένα μεγαλειώδες και συγκεκριμένο σχέδιο αναπτύσσεται από τους εαμικούς απόστολους της μάχης, που δίνει απάντηση σ' όλα τα ερωτήματα. Το σχέδιο για τη Θεσσαλία βγαίνει έπειτα από μια λεπτομερή συζήτηση που έγινε στο Πανθεσσαλικό Συνέδριο των γεωπόνων. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή:

α) Ο θερισμός πρέπει να γίνει με όλα τα μέσα και στο ταχύτερο χρονικό διάστημα.

β) Όταν δεν υπάρχει σπάγγος για δεματοποίηση, να χρησιμοποιούνται τα ίδια τα στάρια.

γ) Τα δεμάτια να μένουν στα χωράφια τσερένια, και να μη μαζεύονται σε θυμωνιές. Έτσι θα αποφευχθούν οι τυχαίες πυρκαϊές, η καταστροφή από μεγάλο αριθμό δεματιών, μα προ παντός έτσι θα αποφευχθεί το κάψιμο θυμωνιών από τους γερμανούς και τα όργανά τους.

δ) Ο αλωνισμός να γίνει με όλες τις μέθοδες. Με δοκάνες, με τα ζώα, με στούμπισμα και με μηχανές αν είναι δυνατόν. Να μη περιμένουμε ποτέ όμως να έρθει η μηχανή για να γίνει ο αλωνισμός.

ε) Η μεταφορά των δεματιών από τα τσερένια στις μηχανές θα γίνεται τη στιγμή που η μηχανή θα αλωνίζει.

στ) Το στάρι θα πρέπει αμέσως να κρύβεται. Και για το κρύψιμο αναπτύχθηκε ένα ολόκληρο σύστημα, μιά ολοκληρωμένη μέθοδος. Θα πρέπει να σκαφτούν λάκκοι στη γη. Να παλαμισθούν με βουνιά και χώμα, να καούν καλά με άχυρα, να σκεπαστούν επίσης καλά. Μέσα σ' αυτούς μπορεί το στάρι, χωρίς κανένα κίνδυνο να πάθει από την υγρασία, να μείνει τρεις και τέσσερις μήνες. Μιά μέθοδος. Κάθε βαρέλι, σιδερένιο ή ξύλινο, κάθε κάσα, θα μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιηθεί για το κρύψιμο του σταριού. Να χωνευθούν τα κιβώτια, τα βαρέλια μέσα στη γη και το στάρι δεν έχει ανάγκη για τρεις ή τέσσερις μήνες. Δεύτερη μέθοδος. Να πλεχθούν κοφίνια από λιγαριές ή καλάμια, ή να χρησιμοποιηθούν αυτά που υπάρχουν. Να παλαμισθούν καλά με βουνιά και με χώμα από μέσα, να στεγνώσουν καλά στον ήλιο και έπειτα να τα παραδώσουν στη γη, μαζί με το στάρι, μα ν' αφήσουν γύρω γύρω κενό, που να το γεμίσουν με άχυρα.

ζ) Οποιος για οποιοδήποτε λόγο δεν μπορεί να κρύψει στο χωριό του το στάρι, να το μεταφέρει στο βουνό, σε συγγενείς του, σε γνωστούς του, σε φίλους του και να τραβάει από κει κατά τις ανάγκες του.

Γύρω από το σχέδιο αυτό και με βάση το σχέδιο αυτό έγινε ολόκληρη η διαφωτιστική δουλειά του ΕΑΜ, της ΕΠΟΝ, της ΕΑ και των εαμικών κομμάτων και ιδιαί-

τερα του Κομμουνιστικού Κόμματος. Πρωτοβουλίες πάρθηκαν και αναπτύχθηκαν στην εφαρμογή του σχεδίου αυτού, που έγινε πραγματικός οδηγός για κάθε χωριάτη. Η πρακτική αξία του σχεδίου, όπου αφορά το κρύψιμο του σταριού, είχε αποδειχθεί από περίσυ στην περιφέρεια της Ελασσόνας. Εκεί οι χωριάτες για να αντιμετωπίσουν τις επιδρομές των κατακτητών και τις αρπαγές και τις λεηλασίες, κατάληξαν μόνοι τους στη λύση του κρυψίματος του σταριού μέσα σε κοφίνια παλαμισμένα, που τα παράχωσαν σε λάκκους μέσα στη γη. Και η μέθοδος αυτή αποδείχθηκε άριστη. Το στάρι σώθηκε από τη μανία των κατακτητών. Αυτών των μεθόδων οι γεωπόνοι πρότειναν τη γενική εφαρμογή σ' όλη τη Θεσσαλία, θ' όλους τους Ελληνικούς κάμπους.

Μα και το σύνθημα της ΠΕΕΑ: **Βοηθείστε όλους τους αδύνατους**, θα έμενε χωρίς πρακτική εφαρμογή, αν δέν έπαιρνε και αυτό ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο. Και αυτό του το έδωσαν οι τοπικές αυτοδιοικήσεις ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες. Γι' αυτό και πήρε διάφορες παραλλαγές στην εφαρμογή σύμφωνα με το σχέδιο που καταστρώθηκε:

α) **Σταχολόγημα**: Επιτράπηκε ελεύθερα το σταχολόγημα σ' όλο τον κάμπο. Αλλού οι σταχολόγοι ακολουθούσαν χεριά με χεριά, πόδι με πόδι, τους θεριστάδες. Αλλού άφησαν τους σταχολόγους να σταχολογήσουν μετά 5 ημέρες από το θέρο. Αλλού, αφού τράβηξαν τα δεμάτια και αλλού καθόριζαν κάθε μέρα περιοχές και διαμερίσματα σταχολογήματος. Μα πουθενά δεν απόλυσαν τα ζώα στα χωράφια, προτού μαζέψει η στρατιά των γυναικών και των παιδιών των σταχολόγων που κατέβηκαν από τα βουνά και βγήκαν από τις πόλεις, και το τελευταίο στάχυ. Οι χωριάτες προτίμησαν να πεινάσουν τα ζώα τους, να μην τα απολύσουν στις καλαμιές, μόνο και μόνο για να γίνει το σταχολόγημα. Εμπόδιο δε σημειώθηκε κανένα. Οι αγροφύλακες ήταν κέρβεροι του πλού-

του του χωριού. Μα και οι σταχολόγοι κατάλαβαν βαθειά τη σημασία της αλληλεγγύης, που δείχνανε οι χωριάτες απέναντί τους. Πάνω από 2 εκατομμύρια οκάδες στάρι λογαριάζεται η απόδοση από το σταχολόγημα. Ο πλούτος αυτός, το ψωμί αυτό πήγαινε άλλοτε χαμένο. Φέτος όμως, πραγματικά, ούτε ένα σπειρί στάρι δε χάθηκε και οι αδύνατοι βοηθήθηκαν. Ο αγώνας για τη ζωή και τη λευτεριά ανέπτυξε το αίσθημα της αλληλεγγύης μέσα στο λαό. Του έδωσε συγκεκριμένο περιεχόμενο.

β) **Ανταλλαγή δουλειάς:** Οι χωριάτες να βοηθήσουν ο ένας τον άλλον και να ανταλλάξουν τη δουλειά τους ή με όμοια δουλειά ή να την συμψηφίσουν με άλλου είδους δουλειά επίσης.

γ) **Ορεινοί πληθυσμοί:** Για να θεριστούν όσο το δυνατό γρηγορότερα τα στάρια, να χρησιμοποιηθούν σε μεγάλη κλίμακα οι ορεινοί που έχουν ανάγκη από ψωμί.

δ) **Εργάτες των πόλεων:** Να χρησιμοποιηθούν επίσης σε ευρεία κλίμακα οι εργάτες που βγήκανε από τις πόλεις για το θερισμό.

Με τα δύο αυτά ολοκληρωμένα πλάνα που το ένα αποτελεί το απαραίτητο συμπλήρωμα του άλλου, δόθηκε από μέρους του λαού η μάχη της σοδειάς. Τα σχέδια αυτά προσαρμόστηκαν στις τοπικές συνθήκες. Πουθενά όμως δεν απομακρύνθηκαν από τις βασικές αρχές που βάζουν.

Με αυτόν το βαρύ οπλισμό της προετοιμασίας, του σχεδίου, της λαϊκής κινητοποίησης και του συναγερμού των εαμικών οργανώσεων και των συνθημάτων ο λαός μπήκε στη μάχη για τη σοδειά.

Το επιτελικό σχέδιο του ΕΛΑΣ

Ολόκληρη αυτή η κινητοποίηση του κάμπου, ο συναγερμός του λαού, το πρόγραμμα θερισμού, αλωνισμού και απόκρυψης, το σχέδιο της αυτοδιοίκησης θάμεναν

ίσως χωρίς αποτέλεσμα, αν οι ένοπλες δυνάμεις του ενεργού ΕΛΑΣ και ο εφεδρικός ΕΛΑΣ δεν υπεράσπιζαν τους χωριάτες, τη δουλειά τους για το μάζεμα της σοδειάς, την ίδια τη σοδειά τους.

Οι χιτλερικοί-ληστές και οι ντόπιοι-ληστές μιλάνε μόνο με τη βία με το όπλο. Και περισσότερο απ' όλα το ντουφέκι ακούνε. Μόνο όταν αυτό κελαϊδάει καταλαβαίνουν. Ο ΕΛΑΣ, εφεδρικός και ενεργός, διαθέτει όπλα, απόφαση για να πολεμήσει, χτυπάει από μιάς αρχής τους καταχτητές. Οι ένοπλες δυνάμεις του λαού είναι σε θέση να ανατρέψουν το οργανωμένο πολεμικό σχέδιο της επιχείρησης για την αρπαγή της σοδειάς, να προασπίσουν και να υπερασπίσουν τη ζωή του λαού, τη σοδειά του· τη ζωή ολόκληρου του Ελληνικού λαού.

Και στο οργανωμένο σχέδιο των χιτλερικών και των ντόπιων ληστών, καταστρώνεται και αντιπαρατάσσεται το ολοκληρωμένο επιτελικό σχέδιο του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ. Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό:

α) Όλες οι διαθέσιμες δυνάμεις του ΕΛΑΣ κατεβαίνουν στα ριζά και άλλες, ελαφρές και ταχυκίνητες, ρίχνονται μέσα στον κάμπο – όλες οι δυνάμεις του Εφεδρικού ΕΛΑΣ να πάρουν μέρος στη μάχη της σοδειάς.

β) Δημιουργούνται τα ειδικά αποσπάσματα, το απόσπασμα Καρατζά – Μπουκουβάλα, από δυνάμεις της 1ης Μεραρχίας, και το 3/7 σύνταγμα ιππικού – β' απόσπασμα (περιφέρεια Τρικάλων) από δυνάμεις της 10ης Μεραρχίας και γ) από τμήματα της 16ης Ταξιαρχίας με το μοναδικό σκοπό να προασπίσει τη σοδειά του θεσσαλικού κάμπου και της πεδιάδας της Λαμίας.

γ) Όλες οι δυνάμεις του 54 Συντάγματος, της Διοίκησης Ν. Ολύμπου και αυτές που καλύπτουν τα Χάσια παίρνουν διαταγή να προασπίσουν τη σοδειά του τομέα τους.

δ) Δίνονται όλες οι αναγκαίες διαταγές προς όλους τους σχηματισμούς του ΕΛΑΣ να χτυπάνε αλύπητα κάθε

εχθρική ενέργεια, που αποβλέπει άμεσα ή έμμεσα στο άρπαγμα της σοδειάς.

ε) Να θεριστούν για λογαριασμό της ΕΤΑ όλα τα στάρια των προδοτών, αποδειγμένων οργάνων των καταχτητών. Και μόνο αυτά.

στ) Να δουλέψουν όλες οι αλωνιστικές μηχανές ελεύθερα για λογαριασμό του λαού. Και μόνο όταν εξαντληθούν όλες οι στρατιωτικές ενέργειες και υπάρχει βεβαιότητα ότι θα δουλέψουν για λογαριασμό του εχθρού τότε και μόνο, στην αναπόφευκτη αυτή ανάγκη, θα καταστρέφονται οι αλωνιστικές μηχανές. Στήν ίδια ανυπέμβλητη ανάγκη, θα καίγονται και τα στάρια και οι θυμωνιές.

ζ) Να παρθούν όλα τα κατάλληλα μέτρα υπεράσπισης της σοδειάς.

η) Να ενεργηθούν όλοι οι αναγκαίοι αντιπερισπασμοί, ώστε να γίνει κατάτμηση των εχθρικών δυνάμεων.

θ) Να χτυπηθούν χιτλερικοί και προδότες μέσα στις φωλιές τους, για να πέσουν στη θέση της άμυνας.

ι) Σύνθημα του ΕΛΑΣ θάνατι: Ούτε σπειρί να μην πάρουν καταχτητές και προδότες.

Οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ εφαρμόζουν λεπτομερώς τις διαταγές, αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, παίρνουν μέτρα, προασπίζουν τους θεριστές, τα αλώνια, τις αλωνιστικές μηχανές, δίνουν μάχες, θυσιάζονται. Με όλα τα μέσα και με κάθε τρόπο υπερασπίζουν τα χωριά, τους χωριάτες, τη σοδειά.

Ο κάμπος πάλλεται από μαχητικότητα

Τέλη του Μάη, αρχές του Ιούνη. Είναι οι μέρες που πρόκειται ν' αρχίσει ο θέρος. Η ατμόσφαιρα στον κάμπο έχει χάσει πια τα δυό προηγούμενα χαρακτηριστικά: την ανησυχία και το φόβο. Τα έχουν αντικαταστήσει η πε-

ποίθηση, η αποφασιστικότητα, η θέληση για μαχητική αντίσταση.

Στάρια και άνθρωποι είναι ώριμοι πιά για τη μεγάλη μάχη, τη μάχη της σοδειάς. Ολοι έχουν ξεσκουριάσει τα δρεπάνια, έχουν ακονίσει τις κάσες, έχουν ετοιμάσει τα κάρα και τα άλογα, έχουν τακτοποιήσει το βαρέλι για το νερό. Όλα τα έχουν ετοιμάσει, όλα βρίσκονται εντάξει. Κάθε στιγμή κοιτάνε τα στάρια στα χωράφια και κάθε στιγμή ρίχνουν την ερευνητική ματιά μέσα, βαθειά στον κάμπο. Το καρπούλι αυτό θα φυλάει από δω και μπρος πάντα. Θα είναι το άγρυπνο μάτι σε κάθε χωριό, το μάτι που εξασφαλίζει την ήσυχη δουλειά του θερισμού στο χωριό. Πουθενά δε φαίνεται το σύννεφο της σκόνης – αλάνθαστο δείγμα της επιδρομής των χιτλερικών ληστών και των ντόπιων ληστών. Ταυτόχρονα όμως κοιτάνε και τα ριζά που βρίσκονται οι αντάρτες του ΕΛΑΣ έτοιμοι να θυσιάσθούν για την υπεράσπιση του θερισμού σήμερα, του αλωνισμού αύριο, της σοδειάς.

Έτσι αποκτούν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Τους ριζώνεται η πεποίθηση ότι οι κόποι τους ενός χρόνου δεν θα πάνε χαμένοι, ότι η σοδειά θάρθει στα δικά τους χέρια.

Στον κάμπο έχουν ξεχυθεί, πάνω από τα ψηλά βουνά, οι ορεινοί – χιλιάδες άντρες, γυναίκες και παιδιά – για νά δουλέψουν σαν εργάτες στο θέρος. Κάθε χρόνο κατεβαίνουν, μα φέτος η κατεβασιά είναι μεγαλύτερη, πιά οργανωμένη. Έχουν ακούσει το προσκλητήριο του ΕΑΜ και της ΠΕΕΑ, που τους έλεγε: κατεβείτε στον κάμπο να βοηθήσετε το γρήγορο θερισμό και ταυτόχρονα, με το μεροκάματο σε σιτάρι, να βοηθήσετε τις οικογένειές σας, να αντιμετωπίσετε το πρόβλημα του ψωμιού σας. Στον κάμπο είναι σκορπισμένες οι ομάδες των εργατών γης και των εργατών από τις θεσσαλικές πόλεις, το Βόλο, τη Λάρισα, την Καρδίτσα, την Ελασσόνα, την Τσαρίτσανη, τα Τρίκαλα. Όλες αυτές οι χιλιάδες είναι ανασκουμπωμένες

για το θέρο. Είναι ξεχυμένες ακόμα οι χιλιάδες φτωχές οικογένειες, με όλο το τσούρμο τους τα παιδιά – μικρά και μεγάλα – για να κάνουν και αυτές κανένα μεροκάματο, μα προ παντός για να σταχολογήσουν. Κάθε χρόνο βγαίνουν στο σταχολόι, μα φέτος η φωνή του ΕΑΜ, της ΕΠΟΝ, της ΕΑ τις έχει παρασύρει στα χωράφια: Ούτε ένα σπειρί στάρι δεν πρέπει να πάει χαμένο.

Στις πλατείες των χωριών, σε κάθε σπίτι, οι χωριάτες κανονίζουν μεταξύ τους τις τελευταίες λεπτομέρειες για κάθε μεγάλη υπόθεση του θερισμού, που όλα τα χρόνια είναι μεγάλη, μα φέτος είναι μεγαλύτερη, είναι μιά πραγματική μάχη, η πρώτη φάση της σοδειάς. Κανένας δεν το κουνάει για τις πόλεις – για τις φωλιές των προδοτών και των καταχτητών. Κανένας δεν σκέφτεται να ζητήσει την άδεια των Γερμανών και εασαδιτών, των τριεπιλιτών για το θέρος. Και από τις 5 του Ιούνη – αλλού από τις 7 – αρχίζει η εξόρμηση για το θέρος, που κρατάει έναν ολόκληρο μήνα. Θερίζουν μέρα και νύχτα οι χωριάτες. Και κει που χθές, πριν λίγη ακόμα ώρα, τα στάρια στόλιζαν τα χωράφια, τώρα η καλαμιά δείχνει τη γύμνια της. Τα τσερένια σηκώνονται με τον περήφανο και πολύτιμο σωρό από δεμάτια. Κάτω στα χωράφια ούτε ένα στάχυ. Οι σταχολόγοι, τα ανθρώπινα αυτά μυρμήγκια, τα έχουν μαζέψει ένα, ένα. Αύριο θάναι το ψωμί της απόκληρης οικογένειας.

Ενας οργανισμός έχει καταλάβει όλο τον κάμπο. Η δουλειά του θερισμού προχωρεί κανονικά, γρήγορα, όπως τη διέγραψε το γενικό σχέδιο για τη μάχη της σοδειάς. Οι χωριάτες βαλαντωμένοι από το λιοπύρι γυρίζαν το βράδυ πίσω στο χωριό και δίναν στην πλατεία την αναφορά τους, σαν καλοί αποσπασματάρχες. Και πραγματικά καθένας τους είναι και ένας διμοιρίτης, επικεφαλής της διμοιρίας που την αποτελούν τα μέλη της οικογένειας του, οι εργάτες θεριστές που τους δουλεύουν. Και τη λεπτομερή αναφορά του τη δίνει στο λοχαγό του, τη λαϊκή

επιτροπή αυτοδιοίκησης, αυτή που τοπικά, για κάθε χωριό παρακολουθεί την όλη επιχείρηση. Σ' αυτήν, σάρκα απ' τή σάρκα του λαού και κόκκαλο απ' τα κόκκαλά του, έχει ανατεθεί απ' τα ίδια τα πράγματα η τοπική, κατά χωριό διεύθυνση της μάχης. Δίπλα της, χωρίς να επεμβαίνει, χωρίς να παρεμβαίνει, μα αντίθετα δίνοντας κάθε βοήθεια, παρέχοντας κάθε ενίσχυση, στέκει, μάτι ακοίμητο, η Εαμική τοπική οργάνωση του χωριού.

Εκεί, μαζί με όλους γίνονται οι παρατηρήσεις, αναφέρεται η πρόοδος του θερισμού και συμπληρώνονται οι ελλείψεις και εξαίρονται τα πλεονεκτήματα, καθορίζεται η αυριανή δουλειά, ο τομέας δράσης κάθε διμοιρίας. Εκεί, το βράδυ στην πλατεία, κανονίζεται η υπηρεσία της ημέρας, το караούλι, οι σύνδεσμοι, ο γενικός υπεύθυνος για το χωριό, όλοι αυτοί θα παραδώσουν και θα παραλάβουν υπηρεσία. Θ' αναφέρουν τα περιστατικά της ημέρας, θα παραδώσουν την αλληλογραφία, θα την χωρίσουν για να προωθηθεί αύριο στους προορισμούς της. Το χωριό θάναί άδειο, ψυχή δεν θα υπάρχει μέσα και τα σκυλιά ακολουθούν τα αφεντικά τους. Ποιός θα φυλάξει το χωριό; Ο υπεύθυνος θάναί ο μόνος δερβέναγας, ο γενικός αντιπρόσωπος και πληρεξιούσιος του χωριού, ο μόνος άντρας που θα υπάρχει στο χωριό. Η τοπική αυτοδιοίκηση θα συνεννοηθεί με τον εφεδρικό ΕΛΑΣ του χωριού, και μαζί – ανάλογα με τις ανάγκες – θα κανονίσουν την αυριανή διάταξη των δυνάμεων, αυτή θα έρθει σε επαφή – βρίσκεται κάθε στιγμή – με τά τμήματα του ενεργού ΕΛΑΣ στην περιφέρειά της, θα αναφέρει τις πληροφορίες και θα μάθει άλλες που την ενδιαφέρουν. Μαζί θα συνεννοηθούν και θα κανονίσουν πού ή ποιές θέσεις και πότε, ακόμα και την ώρα, θα γίνει ο θερισμός αύριο. Πώς θα είναι «διατεταγμένες» οι δυνάμεις του ΕΛΑΣ, από ποιά προς ποιά κατεύθυνση θα γίνεται ο θερισμός, ώστε να προασπίζονται οι χωριάτες.

Αυτός είναι ένας από τους ρόλους της τοπικής αυτο-

διοίκησης, στή φάση αυτή της μάχης της σοδειάς – στο θερισμό. Η αυτοδιοίκηση κανονίζει τη σειρά του θερισμού των χωραφιών των ανταρτοοικογενειών, των θυμάτων του Αλβανικού πολέμου και του πολέμου της εθνικής απελευθέρωσης. Η τοπική αυτοδιοίκηση ρυθμίζει επίσης ένα από τα σοβαρότερα ζητήματα του κάμπου, αυτό που φέρνει σε επαφή και σύνδεση την αγροτιά και την εργατιά του κάμπου: τα μεροκάματα των θεριστάδων από την καλή και λογική ρύθμιση του ζητήματος αυτού εξαρτώντο οι ομαλές σχέσεις μεταξύ των δύο σκελών του αγώνα, της αγροτιάς και της εργατιάς. Και οι τοπικές αυτοδιοικήσεις έδωσαν τη λύση που έπρεπε. Καθόρισαν κατώτατο μεροκάματο από 12 οκάδες στάρι για τους άντρες, χωριστά το φαΐ, και 8 για τις γυναίκες, χωριστά το φαΐ. Από το όριο αυτό και πάνω το μεροκάματο ήταν ζήτημα ελεύθερης συμφωνίας, που εξαρτιότανε κατά κύριο λόγο από τον παράγοντα της προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Μα ταυτόχρονα με τον καθορισμό του μεροκάματου, η αυτοδιοίκηση προχώρησε περισσότερο ένα πλάνο χρησιμοποίησης των εργατών, σε ορισμένα χωριά και ακόμα και ομάδες χωριών. Καθόρισε τη σειρά και τις ημέρες δουλειάς της κάθε εργατικής κομπανίας, σε κάθε παραγωγό.

Ο ρόλος της αυτοδιοίκησης είναι διεύθυνση, εποπτεία, παρακολούθηση και ρύθμιση και διαχείριση, συντονισμός της μάχης – της μάχης της σοδειάς – στο πρώτο στάδιό της τη μάχη του θερισμού. Αυτός ο ρόλος αναπτύσσεται ακόμη περισσότερο και γίνεται πιο περίπλοκος, στις δύο άλλες φάσεις της μάχης, στον αλωνισμό και στην απόκρυψη.

Ετσι η μάχη του θερισμού προχωρεί, εξελίσσεται αλλού ομαλά και χωρίς κανένα επεισόδιο, αλλού με συγκρούσεις, αλλού με μάχες ανάλογα με τη θέση που βρίσκονται τα χωράφια, εν σχέσει με τις μόνιμες φωλιές των χιτλερικών, με τα ζωτικής σημασίας γι' αυτούς σημεία.

Μα παντού, σ' όλο τον κάμπο ο θερισμός προχωρεί με γρήγοραδα, σύμφωνα με το γενικό σχέδιο.

Οι Γερμανοί και οι προδότες λουφάζουν

Οι μέρες προχωρούν και οι χιτλερικοί ληστές δεν δείχνουν κανένα ενδιαφέρον σχεδόν για το θέρο, παρά τα σχέδια και τις απειλές, που είχαν γεμίσει τον κάμπο, ότι κανένας δεν θα θερίσει χωρίς την άδειά τους. Και όμως όλοι θερίζουν. Τι να συμβαίνει; Οι σύνδεσμοι πάνε και έρχονται μέσα από τις οργανώσεις των πόλεων, φιδοφωλιών των κατακτητών και των προδοτών. Τα μικρά, μικρά σημειώματα, που δίνουν ένα σωρό πληροφορίες, δεν μιλάνε για το θέρο. Τι διάβολο, αυτοί οι συναγωνιστές ξέχασαν; Και δώσ' του σημειώματα με σαφή και απεγνωσμένα ερωτήματα: Πέστε μας μιά λέξη για τις προθέσεις τις σκέψεις και τις ενέργειες των χιτλερικών και των προδοτών. Κι η απάντηση είναι σταθερή: Λένε πως δεν ενδιαφέρονται για το θερισμό τώρα. Μόνο από την 1η του Ιούλη θα ενδιαφερθούν. Οι εασαδίτες, οι τριεψιλίτες ενδιαφέρονται μόνο για να θερίσουν τα χωράφια τους. Σ' αυτό θα τους βοηθήσουν οι γερμανοί. Κατόπιν όμως οι πληροφορίες «από μέσα» έρχονται πίο ξεκαθαρισμένες: Δεν μπορούν, δεν είναι σε θέση να ενδιαφερθούν για την υπόθεση της σοδειάς. Όμως θα κάνουν επιδρομές και έχετε το νού σας.

Και φθάνει η 1η του Ιούλη, η μέρα που έχουν ορίσει οι γερμανοί και προδότες για τη γενική εξόρμηση. Τίποτα δεν αλλάζει μέσα στον κάμπο. Η μέρα αυτή είναι όμοια με τις προηγούμενες. Καμιά ιδιαίτερη κίνηση των γερμανών και των προδοτών.

Βραδυάζει, νυχτώνει καί σκάει η άλλη μέρα. Τίποτα το ιδιαίτερο, το εξαιρετικό. Οι μέρες προχωρούν η μιά μετά την άλλη. Όλες είναι όμοιες. Και αυτές που ζούμε τώρα και αυτές που ζήσαμε πριν 15 μέρες, πριν ένα μήνα.

Καμιά ανάπτυξη επιθετικότητας, από μέρος των γερμανών και των προδοτών, καμιά γενική εξόρμηση.

Οι σύνδεσμοι, αυτοί οι ήρωες του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, λύνουν το μυστήριο, με τα σημειωματάκια, τα μικρά χιλιοδιπλωμένα χαρτάκια, που έχουν τόσο μεγάλο και πολύτιμο περιεχόμενο. Οι χιτλερικοί και τα όργανά τους μιλάνε φανερά πια μέσα στην Καρδίτσα, πως δεν ενδιαφέρονται για τη σοδειά. Στη Λάρισα ανάλογη είναι η απόφασή τους. Οι πληροφορίες που διασταυρώνονται από παντού, τα ίδια αναφέρουν, τις ίδιες διαπιστώσεις κάνουν. Οι γερμανοί δεν ενδιαφέρονται για τη σοδειά. Δεν ενδιαφέρονται! Δεν μπορούν, δεν έχουν τις απαιτούμενες δυνάμεις για να ενδιαφερθούν. Και όσα δεν φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια.

Ομως ο κάμπος κάθε πρωί και τα ξημερώματα ακόμα, πολλές φορές, καμπανίζει από τα βλήματα των όλμων, από τις ομαδικές ριπές των πολυβόλων, από τις ομοχειρίες των ατομικών τουφεκιών και των οπλοπολυβόλων. Και ο αντίπαλος σκορπάει το διακεκριμένο ξερό και βροντερό ήχο, ανάλογο με το όπλο, μέσα στον κάμπο, τον κτυπάει πάνω στα ριζώματα και τον στέλνει πίσω προς όλες τις κατευθύνσεις του κάμπου, για να διαλαλήσει ότι ο ΕΛΑΣ πολεμάει τους γερμανούς και τους προδότες, ότι υπερασπίζεται το ψωμί του λαού, τη σοδειά του. Οι συμπλοκές αυτές, ο πόλεμος αυτός είναι το αποτέλεσμα της επιθετικότητας που αναπτύσσει ο ΕΛΑΣ κατά των γερμανών και των προδοτών. Είναι το αποτέλεσμα του περιορισμού που τους έχει κάνει μέσα στις φιδοφωλιές τους, τις αδυναμίες να πάρουν ανάσα – και ανάσα γι' αυτούς είναι το πλιάτσικο. Χωρίς αυτό δεν μπορούν να ζήσουν, και ο ΕΛΑΣ με το στρίμωγμα που τους έχει κάνει, τους έκοψε τη ζωή. Αυτοί, πότε-πότε κοιτάνε να «διευρύνουν το ζωτικό τους χώρο». Είναι οι καταχτητές κυρίαρχοι πολιορκημένοι, και γι' αυτό κάνουν προσπάθειες για έξοδο. Όλες οι συγκρούσεις και οι μάχες αυτές, έχουν έμ-

μεσα ή άμεσα το χαρακτήρα της μάχης για τη σοδειά. Μόνο γιατί ο ΕΛΑΣ έχει πιάσει τον κάμπο, είναι χυμένος μέσα σ' αυτόν, έχει τοποθετήσει τις δυνάμεις του στις επίκαιρες θέσεις και εμποδίζει τους γερμανούς και τα όργανά του να κινούνται ελεύθερα, να πλιατσικολογούν, όταν και ό,τι θέλουν, οι γερμανοί και οι προδότες δεν επιδίδονται στη γενική και ολοκληρωτική εφαρμογή του γερμανοελληνικού σχεδίου αρπαγής της σοδειάς αλλά περιορίζονται σε συμπτωματικές επιδρομές.

Η τακτική του Ε.Λ.Α.Σ.

Βασικές προϋποθέσεις για να γίνει ο θερισμός, για να αλωνισθούν τα στάρια από το λαό και η σοδειά να μείνει σταθερά στα χέρια των παραγωγών, ήταν: να επικρατεί ησυχία, οι χωριάτες να έχουν το αίσθημα της ασφάλειας, αυτά δεν μπορούσαν να εξασφαλισθούν παρά μόνο αν τα χωριά, ο κάμπος ήταν ελεύθερα και να σταματήσει η μεσοθέζικη κατάσταση, δύο ώρες της μέρας χωριά του κάμπου να ζούνε τη σκλαβιά και τις άλλες ώρες ελεύθερα, μα με το φόβο της χιτλερικής επιδρομής. Για να σταματήσουν οι επιδρομές χρειάζεται χιτλερικοί και προδότες να περιορισθούν μέσα στις φιδοφωλιές τους. Έτσι, απ' τα ίδια τα πράγματα, βγήκε η τακτική που πρέπει να ακολουθήσει ο ΕΛΑΣ, για να πετύχει το στρατηγικό σκοπό: η σοδειά να περάσει στα χέρια των παραγωγών.

Ο ΕΛΑΣ, εφαρμόζοντας το σχέδιο του Γενικού Στρατηγείου, έκανε διάφορες ενέργειες.

Στις περιφέρειες Δομοκού, Φαρσάλων, Αλμυρού το 1/54 και οι άλλες στρατιωτικές δυνάμεις αυτών των τομέων χτύπησαν αλύπητα τις συγκοινωνίες του εχθρού, με το σκοπό να τον αναγκάσουν να εγκαταστήσει ισχυρές φρουρές για την υπεράσπιση των συγκοινωνιών του. Έτσι δεν θα έχει διαθέσιμες εφεδρείες, να τις κινήσει για τη

μάχη της σοδειάς. Συγκεκριμένα, οι γερμανοί αναγκάστηκαν, για να αντιμετωπίσουν τις επιθέσεις του ΕΛΑΣ κατά των συγκοινωνιών τους, να εγκαταστήσουν στο δρόμο Λαμίας – Δομοκού, στη θέση Ράχη Αντίνιτσας, μεταξύ Παλαμά – Λαμίας, φυλάκιο από 250 άντρες. Αύξησαν κατά 100 ακόμα άντρες τη φρουρά των Μεταλλείων. Στα υψώματα του Δομοκού εγκατάστησαν δύο ακόμα φυλάκια, από 100 άντρες το καθένα.

Με το χτύπημα που έκανε ο ΕΛΑΣ μέσα στην κωμόπολη των Φαρσάλων, αναγκάστηκαν οι γερμανοί να αυξήσουν από 40 σε 120 άντρες τη φρουρά των Φαρσάλων. Ταυτόχρονα αναγκάστηκαν να πάρουν μέτρα ασφαλείας και εγκατέστησαν δύο ισχυρά φυλάκια στις θέσεις Κόκα και Κάστρο Φαρσάλων, πάνω στο δρόμο Δομοκός – Φάρσαλα.

Κατέστρεψε εντελώς τη σιδηροδρομική γραμμή Βόλου – Δερμελή και ανατίναξε όλες τις ατμομηχανές που υπήρχαν σ' αυτό το τμήμα. Έτσι η γραμμή αυτή αχρηστεύθηκε τελείως και η συγκοινωνία κόπηκε ολοκληρωτικά. Αποτέλεσμα ήταν οι χωριάτες να επιδίδονται ήσυχα στις δουλειές τους, ενώ προηγούμενα το σφύριγμα της ατμομηχανής ήταν και το σύνθημα του συναγερμού της φυγής από το χωριό, του «σλάμ». Στην ανεπανόρθωτη αυτή καταστροφή της γραμμής πήρε μέρος και ο εφεδρικός ΕΛΑΣ.

Στο δρόμο Λάρισα – Αγιά, τοποθετούνται νάρκες και η αρτηρία αυτή γίνηκε αδιάβατη. Και τα άλλα τμήματα τα ίδια μέτρα παίρνουν. Η διοίκηση νοτίου Ολύμπου τοποθετεί νάρκες σ' όλους τους δευτερεύοντες δρόμους που τραβάνε δεξιά και αριστερά από την κεντρική αρτηρία Λάρισα – Κοζάνη. Μα προπαντός ο ΕΛΑΣ, ενεργός και εφεδρικός, σύμφωνα με το γενικό σχέδιο επιτίθεται, κάνει κρούσεις και αναγκάζει τους γερμανούς και τους προδότες να καταλείψουν τις εφεδρείες τους, τους αναγκάζει να κλεισθούν μέσα στις φωλιές τους.

Ο ΕΛΑΣ θερίζει!

Το έργο του ΕΛΑΣ στην υπεράσπιση της σοδειάς, είναι εθνικό, λαϊκό, ηρωικό. Η συμμετοχή του ενεργού και εφεδρικού ΕΛΑΣ στο θέρο, δείχνει μπροστά στα μάτια όλου του κόσμου, ακόμα και του πιο αντιδραστικού τύπου, πως ο ΕΛΑΣ είναι ένας στρατός πραγματικά λαϊκός, που ξέρει να χρησιμοποιεί, εξίσου καλά, το όπλο και το δρεπάνι. Πως η ζωή του, η ύπαρξή του, ο σκοπός του, είναι η ζωή, η ύπαρξη, οι σκοποί αυτού του ίδιου του λαού. Γι' αυτό και ο λαός, βλέποντας τους αντάρτες να κρατάνε ταυτόχρονα το όπλο και το δρεπάνι – αυτό το θαύμα του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα – εξέφρασε τη χαρά του, τον ενθουσιασμό του και έκανε χίλιες δυό περιποιήσεις στους αντάρτες μας, τους πρόσφερε ό,τι καλύτερο είχε, την ψυχή του.

Οι αντάρτες θερίζουν!... είναι η φράση που μεταδίδεται από στόμα σε στόμα, που λέγεται και σχολιάζεται στο χωράφι, στον κάμπο, το βράδυ στα σπίτια, στα παζάρια των κωμοπόλεων.

Ο ΕΛΑΣ θερίζει....! Είναι οι λέξεις που καμπανίζουν ταυτόχρονα με τους ξερούς κρότους των πολυβόλων μέσα στον κάμπο και ο αντίλαλός τους σκορπάει πέρα απ' τα θεσσαλικά σύνορα, σ' όλη την Ελλάδα. Η ηχώ τις μεταφέρει σε πόλεις και σε βουνά, τις μεταδίδει στην ηρωική Αθήνα. Ένας απέραντος ενθουσιασμός σκορπάει στην Ελλάδα ολόκληρη. Ο ΕΛΑΣ είναι το ίνδαλμα για τους χωριάτες, είναι ο εθνικός στρατός, που υπερασπίζεται το λαό σήμερα, θα του δώσει αύριο τη λευτεριά, θα του υπερασπισθεί τα δικαιώματα. Τώρα του εξασφαλίζει τη σοδειά – το θέρο.

Είμαστε ακόμα στις πρώτες μέρες του θερισμού. Η 3η ίλη του 3)7 συντάγματος ιππικού υπερασπίζει το θέρο στον τομέα δυτικά των Σοφάδων. Η σιδηροδρομική γραμμή είναι το σύνορο προς την κατεύθυνση αυτή. Οι

καβαλλάρεοι βγάζουν μέρα-νύχτα περίπολους. Παρακολουθάνε τις κινήσεις των γερμανών και των προδοτών των Σοφάδων. Άλλοι πιάνουν επίκαιρες θέσεις και καιροφυλαχτούν, φυλάνε τους χωριάτες των γύρω χωριών, που θερίζουν, ήσυχοι, όπως και τα άλλα τα ελεύθερα χρόνια.

Μα οι άλλοι οι καβαλλάρεοι κάθονται. Η περιποίηση των αλόγων τέλειωσε. Τα όπλα είναι καθαρά. Καμμιά δουλειά στρατιωτική δεν έχουν να κάνουν. Μα η μέρα δεν περνάει χωρίς δουλειά. Και η πρωτοβουλία παίρνεται από μερικούς: Θα θερίσουμε, θα θερίσουμε τα στάρια των ανταρτοοικογενειών, των θυμάτων του αγώνα και του Αλβανικού πολέμου. Μόνο ο έπαινος ακούγεται από τον ίλαρχο και τον καπετάνιο της ίλης για την πρωτοβουλία. Και αρχίζει ο θερισμός. Σε λίγη ώρα θερίζει ολόκληρη η 3η ίλη. Όλοι τους είναι χωριατόπαιδα, που φλογερός πατριωτισμός, το σάλπισμα του ΕΑΜ στ' άρματα, στ' άρματα, τους έφερε στο αντάρτικο. Ξέρουν καλά από θέρο. Πολλοί που είναι από την περιφέρεια της Λάρισας, ξέρουν καλύτερα από τους ντόπιους και τους κάνουν και μάθημα, ολόκληρη η διαθέσιμη δύναμη της ίλης, ρίχνεται με τα μούτρα στο θέρο. Οι χεριές ξαπλώνονται κάτω με τη σειρά, οι δεματάδες έρχονται από πίσω. Τα τσερένια σε κανονικές αποστάσεις σηκώνουν το περήφανο ανάστημά τους. Τα μικρά με το κανάτι και το κύπελο στο χέρι δίνουν νερό στους αντάρτες θεριστάδες για να σθήσουν τη φωτιά, που τους άναψε το λιοπύρι. Οι χωριάτες και οι γυναίκες θερίζουν χωριστά στην πάντα. Δεν προκάνουν τους αντάρτες και αυτοί τους βοηθάνε. Από πίσω έρχεται η στρατιά των σταχολόγων με τα κοφίνια και τα τσουβάλια, όλοι είναι σκυμένοι και σιωπηλοί, και πού και πού ακούγεται καμμιά στροφή από αντάρτικο τραγούδι. Λαός και Στρατός αδελφωμένοι, εκτελούν ένα καθήκον: δίνουν τη μάχη για τη σοδειά.

Η πρωτοβουλία της 3ης ίλης μαθαίνεται. Το 3)7 σύν-

ταγμα ιππικού, με ημερησία του διαταγή, κάνει καθήκον το θερισμό από τους αντάρτες. Το ιππικό θερίζει. Με τη σειρά μπαίνουν στο θέρο και οι «πεζικαρέου». Καθένας σχηματισμός του ΕΛΑΣ αμιλλάται να θερίσει πάρα πάνω. Θερίζει ολόκληρος ο ΕΛΑΣ. Και θερίζει τα στάρια των ανταρτοοικογενειών, των θυμάτων του αλβανικού πολέμου, των θυμάτων του εθνικοαπελευθερωτικού πολέμου, των πυροπαθών, των φτωχών αγροτών, ακόμα και αν υπάρχουν πολλές περιπτώσεις εδεσιτών. Δεν εξετάζει ο ΕΛΑΣ τίνος είναι τα χωράφια, αρκεί να είναι φτωχός ή θύμα τον βοηθάει. Μα όλα τα χωράφια δεν είναι σε ασφαλή θέση. Υπάρχουν πολλά που βρίσκονται μπροστά στις κάνες των χιτλερικών πολυβόλων και των όλμων, μπρος ή δίπλα απ' τα μόνιμα φυλάκια των γερμανών. Το σύνθημα του ΕΑΜ, η διαταγή του Γενικού Στρατηγείου είναι ρητή: ούτε σπειρί στάρι χαμένο, ούτε σπειρί στάρι στους καταχτητές και τους προδότες. Και ο ΕΛΑΣ θερίζει αυτά τα χωράφια, με τή βοήθεια του εφεδρικού ΕΛΑΣ και των αγροτών. Στήνει τις προφυλακές του και πίσω απ' αυτόν τον ατσαλένιο θώρακα μπαίνουν οι αντάρτες θεριστάδες. Το όπλο τόχουν χιαστί στην πλάτη, γεμάτο, έτοιμο να σκορπίσει το θάνατο. Τα χέρια κρατάνε το δρεπάνι. Και θερίζουν. Μα είναι και άλλα χωράφια, που βρίσκονται μέσα στη μύτη των γερμανών. Αυτά τα θερίζουν τη νύχτα. Νύχτα και μέρα ο ΕΛΑΣ, αντάμα με τους χωριάτες θερίζουν και μεταφέρουν σε ασφαλή μέρη τα δεμάτια για τον αλωνισμό. Τα μεταφέρουν τα άλογα του ιππικού, τα μουλάρια του πεζικού, τα κάρρα των χωριάτων. Σ' όλη τη Θεσσαλία πάνω από 10.000 στρέμματα θέρισαν οι αντάρτες.

Όσο μπόρεσαν, όσο ο πόλεμος τους επέτρεψε, βοήθησαν, θέρισαν, μετέφεραν τα δεμάτια. Μα σ' όλη τη Θεσσαλία, σ' ολόκληρη την Ελλάδα φύλαξαν τους χωριάτες να θερίσουν.

Ενας απέραντος ενθουσιασμός σκορπίστηκε μέσα

στον κάμπο. Οι χωριάτες έγιναν θυσία για τους αντάρτες, όπως και οι αντάρτες έγιναν θυσία για το λαό. Χιλιάδες είναι οι εκδηλώσεις:

Το άλογο ενός ιππέα αντάρτη δεν έχει να φάει, ο χωριάτης το βλέπει.

– Συναγωνιστή, του λέει, δυστυχώς δεν έχουμε χόρτο. Μα στάσου... τρέχει, αρπάζει τρία δεμάτια βρώμη απ' ένα διπλανό ξένο χωράφι και τα δίνει στο ζώο, που χλιμιντρίζει. Και αμέσως τραβάει στο χωράφι του, παίρνει τρία δεμάτια στάρι και τα αφήνει εκεί που πήρε τη βρώμη.

– Μπράβο στους αντάρτες, φωνάζουν στο χωριό Φίλια, αυτά που λέγανε τόσο καιρό τα πραγματοποιούν τώρα.

– Ενθουσιάστηκα, λέει ένας άλλος χωριάτης. Οι αντάρτες παίρνουν τη θέση τους στα ζητήματα που ενδιαφέρουν το λαό μας.

– Ένας αντάρτης της I Μεραρχίας ερχότανε με άδεια για να θερίσει τα χωράφια του. Όταν είδε τους ιππείς να θερίζουν είπε: Τσάμπα την πήρα την άδεια. Εμείς δεν ξέραμε ότι οι συναγωνιστές μας θερίζουν τα χωράφια στα χωριά.

– Ένας γέρος караγκούνης φωνάζει: Να μας ζήσει το εαμίτικο.

– Αυτό το εαμίτικο, ό,τι πει το κάνει, λέει ένας άλλος.

– Ένας εδεσίτης στο Κασνέσι θέριζε με τη γυναίκα του. Οι αντάρτες, χωρίς να ξέρουν, ανασκουμπώνονται και του θέρισαν το χωράφι. Ο χωριάτης τόσο ενθουσιάστηκε, που πρόσφερε δυό αρνιά και τσίπουρο.

– Τώρα καταλαβαίνω το λάθος μου. Η θέση μου, είπε, είναι με τα παιδιά μας.

– Στο χωριό Μπακλαλή του Αλμυρού, ένας χωριάτης το βράδυ στην πλατεία λέει: φαίνεται πως οι αντάρτες πονάν και συμερίζονται τη θέση μας.

– Σ' άλλο χωριό, άλλης περιφέρειας, λέει: θα διαθέτουμε κάτι περισσότερο ακόμα, απ' ό,τι διαθέτομε.

– Στο Καραχάν του Δομοκού, οι χωριάτες φωνάζουν τους αντάρτες χρυσά παιδιά και μαλώνουν ποιός θα πρωτοπάρει τους αντάρτες.

Οι εκδηλώσεις δεν σταματάνε στα λόγια. Κάθε βράδυ, σαν γυρίζουν αντάρτες και χωριάτες από το θέρο, νέοι, γέροι, γυναίκες και άντρες και παιδιά τους ζητωκραυγάζουν, τους χειροκροτούν.

– Ζήτω ο ΕΛΑΣ. Να μας ζήσουν τα παλικάρια μας.

Και όταν ένα τμήμα τραβάει για να πιάσει θέσεις μπροστά από τα χωράφια που θερίζουν, οι γυναίκες κουνάν τα μαντήλια τους, οι άντρες κουνάν τα καπέλλα τους.

Οι πίτες, το καλύτερο, μα και πολυτιμότερο έδεσμα του χωριάτη, πάνε και έρχονται στους αντάρτες, στα καραούλια. Την τροφοδοσία των ανταρτών την αναλαμβάνουν οι ίδιοι οι χωριάτες. Θεωρούν ότι τους γίνεται προσβολή, όταν η ΕΤΑ παρέχει το συσσίτιο.

Οι χωριάτες έχουν δώσει την καρδιά τους στους αντάρτες, μα και οι αντάρτες τα δίνουν όλα για το λαό. Ετσι, δημιουργείται ένας ακόμη, πιο άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ λαού και στρατού – του Εθνικού Στρατού ΕΛΑΣ. Περισσότερο δεν μπορεί να αγαπηθεί στρατός από το λαό. Ο ένας είναι γέννημα από τον άλλο. Τους συνδέουν κοινοί αγώνες για τη ζωή και τη λευτεριά. Και ο σύνδεσμος αυτός, πιο καθαρά φάνηκε στη μάχη της σοδειάς – στην πρώτη φάση της, τη μάχη του θερισμού.

Το ΕΑΜ θερίζει....!

Το ΕΑΜ θερίζει...! Η άγνωστη στρατιά των εαμικών μελών δεν οργάνωσε μόνο τη μάχη της σοδειάς, ξεσήκωσε κι όλο τον κόσμο για να τη δώσει. Η θέση τους ήταν στις πρώτες γραμμές και στάθηκε πραγματικά εκεί, με υψωμένο τον τεράστιο αριθμό τους, οδηγητής ολό-

κληρου του λαού, παράδειγμα. Εαμίτες και Εαμίτισσες, Αλληλέγγυοι και Επονίτες, μέλη του Εργατικού ΕΑΜ πάντα εμπρός στους αγώνες – θερίζουν τα επικίνδυνα χωράφια, αυτά που αλλού τα θερίζουν οι αντάρτες. Θερίζουν τα χωράφια των συναγωνιστών, που είναι δοσμένοι ολόψυχα στον αγώνα. Θερίζουν τα χωράφια των ανταρτοοικογενειών, των θυμάτων του εθνικοαπελευθερωτικού πολέμου και του Αλβανικού πολέμου, των φτωχών. Θερίζουν τα χωράφια των οργανώσεων, αυτά που έσπερναν τον περασμένο Οκτώβρη με τα ίδια τους τα χέρια, τα χωράφια για το ΕΑΜ, την ΕΑ, την ΕΠΟΝ, την ΕΤΑ, τον ΕΛΑΣ. Και αυτά είναι πολλές χιλιάδες στρέμματα μέσα στη Θεσσαλία. Θερίζουν, για λογαριασμό της ΕΤΑ, τα χωράφια των αποδεδειγμένων προδοτών. Και τελευταία, τελευταία θερίζουν τα δικά τους. Πρώτοι μπαίνουν στο θέρος και τελευταίοι γλυτώνουν. Το ΕΑΜ της Θεσσαλίας, χωρίς να παραλείπει και τα άλλα καθήκοντα, είναι αφιερωμένο στη μάχη της σοδειάς, θερίζει ολόκληρο και ταυτόχρονα οργανώνει τη δουλειά, ανοίγει τη λεωφόρο για την καινούρια ζωή στην Ελλάδα.

Κυριακή πρωί σ' ένα χωριό κοντά στην Αγιά. Το χωριό και οι χωριάτες ησυχάζουν. Τα εαμικά συνεργεία καλλιέργειας έχουν ξεκινήσει πριν ακόμη βαρέσει ο ήλιος. Η απόφαση είναι για τούτη την Κυριακή: να θερίσουν τα χωράφια των θυμάτων. Όλες οι λεπτομέρειες έχουν κανονισθεί. Το συνεργείο στην ώρα του βρίσκεται στα χωράφια. Θερίζει, σαν να πρόκειται για τα χωράφια των ίδιων των ανθρώπων του συνεργείου, θερίζει με τραγούδια, που η ομάδα της ΕΠΟΝ λέει. Το καθήκον έχει γίνει ταυτόχρονα και διασκέδαση, ψυχαγωγία. Το απόγευμα όλοι μαζί, και τα άλλα συνεργεία, που είχαν πάει αλλού, προς άλλες κατευθύνσεις, γυρίζουν στο χωριό τραγουδώντας. Οι χωριάτες τους χαίρονται. Το χωριό τους δεν είναι πια μόνο ο τόπος της σκληρής ζωής και της σκλαβιάς. Είναι και ο τόπος της χαράς.

Στην περιφέρεια Ελασσώνας. Το σύνθημα, να βοηθήσουμε τους αδύνατους, εδώ παίρνει ολοκληρωμένη μορφή. Τα χωράφια των φτωχών δεν θερίζονται μόνο από τους εαμίτες. Γίνεται ομαδικός θερισμός απ' όλο το χωριό. Ο συνοικισμός της Δεσκάτης Άγιος Γεώργιος θα σταθεί το παράδειγμα της καλής οργάνωσης, όχι μόνο στην περιφέρεια αυτή, μα σε όλη τη Θεσσαλία και την Ελλάδα ακόμα. Η γενική συνέλευση του χωριού πήρε την απόφαση να θερίσουν ομαδικά. Όλοι οι κάτοικοι του χωριού, είτε είχαν, είτε δεν είχαν χωράφια, θέρισαν τα στάρια του χωριού – 1000 στρέμματα – σε 8 μέρες. Η Κοινότητα είχε φτιάξει ένα κοινό ταμείο για το θερισμό και εχρέωνε μεροκάματα: 18 οκάδες στάρι = 8 ώρες δουλειά. Έτσι ο ένας χωριάτης δεν είχε καθόλου χωράφια και ο άλλος είχε 150 στρέμματα. Κείνος που δεν είχε θα πληρωνότανε με τις ώρες που δούλεψε (80 ώρες δουλειά = 800 οκάδες στάρι). Ο άλλος που είχε 50 στρέμματα θα πλήρωνε τους άλλους που του θέρισαν, μα και πληρωνότανε και αυτός από κείνους που θέρισε τα χωράφια τους.

Τα αετόπουλα έφερναν το ψωμί και το νερό στους θεριστάδες. Η ΕΠΟΝ θέριζε και τραγουδούσε πατριωτικά τραγούδια και στα διαλείμματα της δουλειάς διαβαζότανε ο τύπος, αν υπήρχε, ή γινότανε καμμιά διάλεξη από κανένα από τα στελέχη, πάνω στην τρέχουσα πολιτική κατάσταση, ή σε κανένα επιστημονικό θέμα. Το βράδυ όλος αυτός ο κόσμος γύριζε με τραγούδια στο χωριό. Ο Άγιος Γεώργιος έχει γίνει ξακουστός. Οι διαβάτες ζήλευαν την ομόνοια του χωριού και η οργάνωση γινότανε το πρότυπο για τα άλλα χωριά της περιφέρειας.

Στην Πόρτα ήταν τα σύνορα της ελεύθερης και σκλάβας Δ. Θεσσαλίας. Τα χωράφια τους ήταν η νεκρή ζώνη. Οι Γερμανοί δεν έδιναν άδειες να θερίσει ο κόσμος τα χωράφια του. Φοβόντουσαν τον κόσμο. Οι ενέργειες που είχαν κάνει οι χωριάτες, με την καθοδήγηση της ορ-

γάνωσης, δεν είχαν φέρει αποτέλεσμα. 18 του Ιούνη η μέρα αυτή είχε καθορισθεί απ' την οργάνωση, και πριν ακόμη σκάσει ο ήλιος και χρυσώσει το θεσσαλικό κάμπο, όλοι οι χωριάτες, είτε είχαν, είτε όχι χωράφια, τράβηξαν να θερίσουν τα στάρια στη νεκρή ζώνη. Από την προηγούμενη είχαν ειδοποιηθεί τα γερμανικά φυλάκια από την οργάνωση με τηλεβόες, ότι αύριο θα θερίσουν οι χωριάτες στά απαγορευμένα σημεία. Όλος ο κόσμος είχε δοθεί με γρηγοράδα στο θέρισμα. Τα δεμάτια έφευγαν γρήγορα προς το χωριό, ακόμα και ζαλίγκα. Ο ενεργός και εφεδρικός ΕΛΑΣ είχε παραμερίσει για να τελειώσει ο θερισμός, να πάρει το ψωμί του ο κόσμος. Αυτή ήταν η απόφαση της οργάνωσης. Μέχρι τις 11 το μεσημέρι η δουλειά προχωρούσε κανονικά, χωρίς επεισόδιο.

Όμως, σε μιά στιγμή γύρω, γύρω απ' τα χωράφια άρχισε να χτυπάνε τα πολυβόλα. Οι γερμανοί είχαν κυκλώσει σχεδόν τους χωριάτες και τους έσπερναν το θάνατο. Ο κόσμος έφυγε, μα άφησε στα χωράφια μιά γριά σκοτωμένη και τραυματία την κόρη της. Οι επονίτες έρποντας σήκωσαν το πτώμα, μετέφεραν την τραυματισμένη κοπέλλα. Οι γερμανοί με κάμποσους προδότες, έπιασαν 90 γυναικόπαιδα, απ' τα οποία κράτησαν 13, που τα διάλεξαν οι τριεψιλίτες των Τρικάλων. Προηγουμένως έδειραν χωρίς οίκτο γυναίκες και παιδιά, γιατί τα γυναικόπαιδα δεν έλεγαν κλέφτες και προδότες τους εαμίτες και τους εφεδροελασίτες. Μιά μικρούλα 14 χρονών την έδερναν οι τριεψιλίτες γιατί αυτή δεν έλεγε τους εφεδροελασίτες κλέφτες. Η μικρούλα έτρωγε το ξύλο και απαντούσε:

– Οι εφεδροελασίτες είναι παιδιά του λαού και πολεμούν για το ψωμί και τη λευτεριά του.

Δέκα από τα 13 γυναικόπαιδα τα μετάφεραν πρώτα στα Τρίκαλα και έπειτα στη Θεσσαλονίκη. Επιτροπή απ' το χωριό έφθασε εκεί και κατόρθωσε να τα απελευθερώσει. Οι γερμανοί για να επιτρέψουν τη συνέχιση του θερισμού ζητούσαν σαν μπαξίσι 10% απ' την παραγωγή.

Μα έπειτα από διαμαρτυρίες και κινητοποιήσεις επέτρεψαν ελεύθερα να θερίσουν οι χωριάτες. Εξω απ' την Καρδίτσα είναι το χωριό Μπραϊμι. Απ' το χωριό αυτό κατάγονται οι περισσότεροι εασαδίτες της Καρδίτσας. Έχουν τρομοκρατήσει τον κόσμο του κάμπου. Πιάνουν, δέρνουν, φυλακίζουν, εκτελούν. Τα στάρια τους ανήκουν στην ΕΤΑ. Αυτοί δέκα φορές επιχειρούν μαζί με τους γερμανούς να τα θερίσουν. Μα ο ΕΛΑΣ προστατεύει την εθνική περιουσία. Οι οργανώσεις της περιφέρειας το θεωρούν ως ζήτημα τιμής να θερίσουν αυτά τα στάρια των προδοτών. Είναι τόσες οι χαροκαμένες οικογένειες που περιμένουν απ' αυτά τα στάρια, ώστε με κάθε θυσία πρέπει να θεριστούν.

Τα γύρω χωριά ξεσηκώνονται σ' ένα πρωτοφανή συναγερμό. Και μιά νύχτα πάνω από 500 θεριστές τα θερίζουν. Χιλιάδες ζώα, άλογα, κάρρα, μουλάρια και γαϊδούρια, τα μεταφέρουν στα ριζά – στη Σέκλιζα.

Οι περιπτώσεις αυτές είναι μικρά μόνο δείγματα, τι έγινε στο Θεσσαλικό κάμπο για το θερισμό. Μα κάθε ένα στρέμμα του κάμπου αυτού και όλης της Ελλάδας έχει τη δική του ιστορία. Ωρες ολόκληρες οι εαμίτες του χωριού απασχολήθηκαν για να εξετάσουν το θέρισμα του κάθε χωραφιού. Ιδρώτες χύθηκαν, κόποι καταβλήθηκαν, ηρωισμοί σημειώθηκαν.

Η μάχη της σοδειάς, στην πρώτη φάση της, το θέρος, ήταν ένας θρίαμβος για το ΕΑΜ και τα κόμματα που το αποτελούν, ένας θρίαμβος για τους ίδιους τους χωριάτες.

Ο χωριάτης καμαρώνει τον κόπο του

Αρχίζει η δεύτερη φάση της μάχης της σοδειάς – ο αλωνισμός. Το γερμανοπροδοτικό σχέδιο πρόβλεπε: θα γίνουν συγκροτήματα αλωνιστικών μηχανών που θα τα φυλάγουν 40-100 γερμανοί και προδότες. Εκεί θα έπαιρ-

ναν το παρακράτημα, 35%-40%, ανάλογα με την παραγωγή. Το Ελληνικό σχέδιο καθόριζε: ο αλωνισμός να γίνει με οποιοδήποτε μέσο, με τις ελεύθερες μηχανές, με τις δοκάνες, με στούμπισμα. Μα προπαντός γρήγορα, χωρίς καμιά καθυστέρηση.

Οι γερμανοί και προδότες είναι κλεισμένοι στα κέντρα τους όπου επιχειρήσουν να βγουν, ο ΕΛΑΣ φρουρός της σοδειάς και του λαού, τους χτυπάει αλύπητα. Μέσα στον κάμπο σκόρπια από δω και απ' εκεί φαίνονται τουλίπες καπνού. Είναι οι αλωνιστικές μηχανές που δουλεύουν. Πού και πού σφυράνε απεγνωσμένα. Καλούν γρήγορα τα κάρα να φθάσουν για να μη διακοπεί ο αλωνισμός. Φέτος δεν έχουν μαζευτεί σε θυμωνιές τα δεμάτια. Το σχέδιο το απαγόρευε για να μη γίνει πυρκαϊά, ή να μη βάλουν φωτιά οι γερμανοί και οι προδότες. Και κατ' ευθείαν τα κάρα μεταφέρουν τα δεμάτια το στάρι από τα τσερένια. Κι η οργάνωση της μεταφοράς των δεματιών από τα χωράφια στις μηχανές, δεν ήταν εύκολη. Χρειάζοντουσαν κάρα πολλά και έξοδα. Και η αυτοδιοίκηση ερύθμισε το ζήτημα. Τα κάρα, αν δεν είχε το χωριό τόσα, όσα χρειαζόντουσαν, τα δανείστηκε από το διπλανό. Απάλλαξε τα ζώα και τους ανθρώπους, για το χρόνο που θα κάνουν τη μεταφορά, από κάθε υπηρεσία προς το αγωνιζόμενο έθνος και καθόρισε ημερήσια αποζημίωση για τα άλογα και τους ανθρώπους. Έτσι υπήρχε μια συνεχής αλυσίδα από κάρα που μετέφερε στην αλωνιστική μηχανή δεμάτια.

Τά κάρα, βουνά ολόκληρα από δεμάτια, φθάνουν και διπλωρώνουν στη μηχανή. Σε λίγα δευτερόλεπτα ο πλούσιος καρπός ρέει στά τσουβάλια. Ο χωριάτης κάθεται και παρακολουθεί τον κόπο του. Χαίρεται που τον βλέπει έτοιμο μπροστά του. Είναι ήσυχος, ενθουσιασμένος. Πήρε την πλούσια σοδειά του, χάρη στον αγώνα του, στο ΕΑΜ και στον ΕΛΑΣ. Και γι' αυτό ο ίδιος λέει στον άν-

θρωπο της ΕΤΑ: κράτα το ποσοστό μου για την εθνική εισφορά.

Τραβάει απανωτά τα τσίπουρα που τον κερνάνε και ενθουσιάζεται, όταν ζυγίζει το εισόδημα στην πλάστιγγα. Το ένα, τόσο... Ας είναι καλά ο θεός και το εαμίτικο, λέει. Ο ένας μας έδωσε πλούσια σοδειά, ο άλλος μας την ασφάλισε.

Δίπλα του στέκουν άλλοι χωριάτες. Η αυτοδιοίκηση τους είχε καθορίσει τη σειρά του αλωνισμού. Και περιμένουν. Η ίδια εικόνα επαναλαμβάνεται...

Τα κάρα φεύγουν τώρα φορτωμένα με το εισόδημα του χωριάτη. Πάνω σ' ένα, στο πρώτο, ο παραγωγός - θριαμβευτής μεταφέρει τα τσουβάλια με το εισόδημα στο σπίτι. Η γυναίκα τον περιμένει με χαρές και κεράσματα. Κερνάει τους φτωχούς και πίνει και αυτός.

– Ποιός άγιος μας έστειλε αυτό το Εαμίτικο, λέει.

Αν δεν αγωνιζόμαστε, τώρα... στάρι μου, σταράκι μου...

Ο ήλιος έχει δύσει και η αλωνιστική μηχανή σφυράει απεγνωσμένα. Ζητάει τα κάρα νάρθουν γρήγορα. Θα δουλέψει ως αργά τη νύχτα. Πρέπει να τελειώσει τον αλωνισμό σε τούτο το χωριό. Περιμένουν και τα άλλα.

Στην πλατεία του χωριού φθάνουν αποσταμένοι μερικοί αντάρτες. Είναι η ομάδα που φύλαγε πάνω στο ύψωμα και τώρα την αντικατέστησε άλλη.

Σήμερα είχαμε ησυχία... Μόνο απ' τη δημοσιά πέρασαν κάτι αυτοκίνητα γερμανικά, πέρα για τη Λάρισα.

Ο ΕΛΑΣ προστατεύει τον αλωνισμό. Από τα παρατηρητήρια παρακολουθεί τις εχθρικές κινήσεις και είναι πάντα έτοιμος να σταματήσει στην εκδήλωσή τους κάθε προσπάθεια για το άρπαγμα της σοδειάς. Φυλάει νύχτα και μέρα, μα ταυτόχρονα επιχειρεί κατά των εχθρών. Απομονώνει τους δρόμους, βάζοντας νάρκες.

Μα οι ανάγκες σε αλωνιστικές μηχανές είναι πολλές. Όλα τα χωριά του κάμπου της ανατολικής Θεσσα-

λίας έχουν μεγάλη παραγωγή και μόνο με τις μηχανές μπορούν γρήγορα να αλωνίσουν. Οι μηχανές που βρισκόντουσαν στα ριζά ή κοντά στα ριζά δουλεύουν όλες ελεύθερα για λογαριασμό του λαού. Υπάρχουν όμως και άλλες που βρίσκονται μέσα στις πόλεις και άλλες απ' αυτές δουλεύουν για λογαριασμό των γερμανών και των προδοτών και άλλες που κάθονται. Μόνο ο ΕΛΑΣ μπορεί να τις πάρει αυτές. Και αρχίζει τις επιχειρήσεις. Ματαιώνει το πάρσιμο δυό από το Μραϊμι που γερμανοί και προδότες επιχείρησαν να τις τραβήξουν. Παίρνει μιά από το κτήμα του Μαραθέα. Αχρηστεύει τρεις στην Μπάκραϊνα του Παπαγεωργίου. Συνεννοείται με τις πολιτικές οργανώσεις και αυτές με τους ιδιοκτήτες των μηχανών και τραβάει τις μηχανές σε μέρη ελεύθερα για να δουλέψουν. Τινάζει στον αέρα μιά μηχανή στο Μπελέτσι που δούλευε για λογαριασμό των γερμανών. Και δίνει μάχες με τους γερμανούς και τους προδότες, όταν αυτοί θελήσουν να αρπάξουν τη σοδειά. Από τις 350 περίπου αλωνιστικές μηχανές που υπάρχουν μέσα στη Θεσσαλία, οι 320 δουλεύουν για λογαριασμό του λαού, κάτω απ' τον άμεσο έλεγχο του ΕΛΑΣ. Δέκα πέντε αχρηστεύθηκαν και μόνο 15 δούλεψαν μέσα στις πόλεις, τη Λάρισα, την Καρδίτσα, τους Σοφάδες, το Δεμερλή, τα Τρίκαλα, για λογαριασμό των γερμανών και των προδοτών. Και απ' αυτές 4 δούλευαν μόνο μέσα στις πόλεις αλλά υπό τον έλεγχο των οργανώσεων.

Όμως οι μηχανές δεν επαρκούν, δεν φθάνανε ποτέ. Στα χωριά μάλιστα που είναι μέσα στην αμφισβητούμενη περιοχή, οι μηχανές δεν μπόρεσαν να πλησιάσουν. Το σύστημα της δοκάνης τις αντικατέστησε. Ο ρόλος της αυτοδιοίκησης, των εαμικών οργανώσεων στις περιπτώσεις αυτές, είναι σημαντικός, σπουδαίος. Εμπαινε το ζήτημα πού θα βρεθούν τόσα ζώα για τον αλωνισμό και το μεροκάματό τους. Και η ρύθμιση έγινε. Κατανεμήθηκαν τα ζώα του χωριού. Νοίκιασαν βλάχικα και η δουλειά

προχώρησε. Μέσα στο φοβερό λιοπύρι ο χωριάτης καθισμένος ή όρθιος πάνω στην δοκάνη φέρνει βόλτα στ' αλώνι. Αλλού όπου δεν υπάρχουν δοκάνες, τα άλογα στριφογυρίζουν και πατάνε τα δεμάτια. Και έπειτα το λίχνισμα. Ο βαρύς καρπός πέφτει κάτω, κουκί, κουκί-χρυσάφι ολόκληρο. Αλλού τό στούμπισμα, μα αυτή η μέθοδος εφαρμόζεται μόνο για τις πρόχειρες ανάγκες – για το ψωμί της ημέρας.

Στις περιπτώσεις αυτές του αλωνίσματος με τις δοκάνες γίνεται, έπειτα από σχετική καθοδήγηση της οργάνωσης, ανταλλαγή δουλειάς, ο ένας βοηθάει τώρα στο αλώνισμα, και πιστώνεται με τόσες ώρες δουλειάς. Και ο άλλος που το χρησιμοποιεί, χρεώνεται ανάλογα. Αύριο στο όργωμα, ο ένας θα ξοφλήσει τον άλλον, ζεύοντας μαζί τα ζώα στο χωράφι. Τέτοιες πιστοχρεώσεις γίνονται περισσότερο στην περιφέρεια της Ελασσόνας.

Ο αλωνισμός, μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία από το γενικό σχέδιο της μάχης, τελειώνει. Και η φάση αυτή της μάχης καταλήγει σ' ένα δεύτερο θρίαμβο, όλος ο κάμπος πάλλεται από ένα ενθουσιασμό. Η σοδειά ήρθε στα χέρια των νοικοκυραίων του. Απομένει το τρίτο στάδιο, το κρύψιμο. Το θέρισαν, το αλώνισαν. Αν δεν το κρύψουν και το πάρουν οι γερμανοί, και οι κόποι τους και οι θυσίες του ΕΛΑΣ και οι ελπίδες τους, πάνε όλα χαμένα.

Η τρίτη φάση της μάχης, το κρύψιμο

Ο θρίαμβος της μάχης, στις δύο πρώτες φάσεις της, το θερισμό και τον αλωνισμό, έχει ησυχάσει τους χωριάτες. Καθένας βλέπει μπροστά του το εισόδημά του και δεν πιστεύει πως θα μπορέσουν τώρα να του το πάρουν οι γερμανοί και οι προδότες. Όμως, για τις εθνικοαπελευθερωτικές οργανώσεις και το τρίτο στάδιο – το κρύψιμο – είναι εξίσου σπουδαίο, σπουδαιότερο απ' τα δύο άλλα.

Και αρχίζει μιά νέα εκστρατεία του ΕΑΜ για να πεισθούν οι χωριάτες, ότι και το κρύψιμο είναι απαραίτητο. Με πολλή επιμονή πείθονται, όχι όλοι όμως. Στα ριζά, στα χωριά, που είναι δίπλα από τις αρτηρίες της συγκοινωνίας, η δουλειά του κρυψίματος προχωρεί. Στα άλλα χωριά καθυστερεί κάπως.

Το γενικό σχέδιο προβλέπει τον τρόπο του κρυψίματος.

Και οι μέθοδες που υποδεικνύει εφαρμόζονται. Μα βρίσκονται και άλλες, πιο ατελείς, όμως και αυτές πρακτικές. Σε ορισμένα χωριά, καθένας χωριάτης έχει μεταβληθεί και σ' ένα μηχανικό. Υπολογίζει, χωρίζει, κτίζει, σκάβει. Και αφού ετοιμάσει την κρυψώνα, χώνει εκεί μέσα το εισόδημα. Σ' άλλα γίνονται ομαδικές αποθήκες μέσα στα πυκνά δάση, που χωράνε από 10-40.000 οκ. στάρι. Σηκώνονται μεγάλες καλύβες, από πλεγμένα ξύλα, παλαμίζονται γύρω, γύρω και μέσα κει αποθηκεύεται το πλούσιο προϊόν.

Καραβάνια ολόκληρα από κάρρα και ζώα μεταφέρουν τα στάρια· αλλού στα συγγενικά σπίτια των ορεινών χωριών και τα αποθηκεύουν.

Αλλού νύχτα οι χωριάτες σκάβουν, έξω απ' τα χωριά, βάζουν μέσα τις παλαμισμένες καλάθες και παραχώνουν το στάρι. Αλλού παραχώνουν κάσες και αλλού βαρέλια.

Η ΕΤΑ βάζει το καθήκον στις οργανώσεις να την βοηθήσουν για να εξασφαλίσει την εθνική εισφορά. Συνεργεία ολόκληρα καταρτίζονται και προωθούν με όλα τα μεταφορικά μέσα τις χιλιάδες οκάδες το στάρι από κλιμάκιο σε κλιμάκιο. Κάθε σπειρί στάρι απ' αυτή είναι και μιά σφαίρα για τον καταχτητή και τους προδότες.

Η μάχη για τη σοδειά έχει πια τελειώσει. Στην ιστορία του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα θα μείνει με τον τίτλο: Η μάχη θρίαμβος.

Στήν αρχή η θεσσαλική σοδειά είχε λογαριασθεί ότι θά έδινε 175 εκατομ. οκ. στάρι. Έπειτα, νεώτερες εκτιμήσεις την κατέβασαν σε 150 εκατομ. και μερικοί την υπολογίζουν μόνο σε 140.000.000. Οποιοδήποτε και αν είναι το ακριβές ποσό της παραγωγής, είναι γεγονός ότι τα 95% της σοδειάς αυτής περιήλθαν στα χέρια των αγροτών μας. Από τα υπόλοιπα 5%, 2,5% κήκαν από τον ΕΛΑΣ ή τους γερμανούς και μόνο τα 2,5% περιήλθαν στους καταχτητές και τους προδότες. Στην ίδια αναλογία βρίσκονται τα ποσοστά και για τα άλλα δημητριακά.

Ο θρίαμβος αυτός οφείλεται στο ΕΑΜ που καθοδήγησε το λαό στη μάχη αυτή, στον ΕΛΑΣ που υπεράσπισε τη σοδειά, και στον ίδιο το λαό, που πάλεψε για να πετύχει το αποτέλεσμα.

Οι γερμανοί και ο Ράλλης, με τον νόμο της αρπαγής, θα λήστευε από τα 150 εκατομ. οκ. παραγωγή, τα 35% δηλαδή 52.500.000 οκ. στάρι από τους χωριάτες. Αλλά 10% ακόμα θα λήστευαν τα όργανά τους και η αντίδραση στο ζύγι, στην αλωνιστική μηχανή. Το 1942 το αποδειχνει. Στο χωριάτη θα απόμενε ένα ελάχιστο ποσοστό απ' την όλη παραγωγή του, 25%, απ' το οποίο θα έπρεπε να τραφεί και να ικανοποιήσει όλες τις άλλες ανάγκες του γιατί είχε να πληρώσει και ορισμένο ποσοστό για έξοδα θερισμού, μεταφοράς και αλωνιστικού δικαιώματος, έπρεπε δε να φυλάξει και 15% για σπόρο.

Η μάχη της σοδειάς εξασφάλισε στον αγρότη ολόκληρη τη σοδειά του, έξω του μικρού ποσοστού για την εθνική εισφορά υπέρ του αγώνα. Την εισφορά αυτή την έδωσε μόνος του, χωρίς καμιά ενόχληση γιατί πίστευε και πιστεύει ότι αυτή είναι ελάχιστη συμμετοχή για τον αγώνα της απελευθέρωσης της πατρίδας, όταν χιλιάδες άνθρωποι δίνουν τη ζωή τους για την ίδια υπόθεση, τη λαϊκή υπόθεση.

Μα ταυτόχρονα, με το σύνθημα: ούτε σπειρί στάρι να μην πάει χαμένο, οι σταχολόγοι μάζεψαν περί τα 2

εκατομμύρια οκ. και οι ορεινοί, οι εργάτες γης και οι καραγωγείς που μετάφεραν τα δεμάτια από τα χωράφια στις αλωνιστικές μηχανές, πήραν ένα σοβαρό ποσοστό, που πάνω κάτω μπορεί να εκτιμηθεί σε 10% και περισσότερο.

Η μάχη της σοδειάς, με τους ηρωισμούς που την στεφανώνουν, θα δείχνει πάντα στο λαό μας ότι μόνο αν πάρει στα χέρια του την υπόθεσή του, θα κερδίσει τους κόπους του.

Ούτε σπιθαμή γης άσπαρτη

Βρισκόμαστε τώρα πάνω στη μάχη για την απελευθέρωση της Πατρίδας μας. Ολος ο λαός μας πολεμάει τους κατακτητές, τους εξοντώνει και απελευθερώνει τη μιά μετά την άλλη τις πόλεις και τα χωριά. Ταυτόχρονα ξεκαθαρίζονται και οι προδότες από τις εστίες τους. Η Ελλάδα, η πατρίδα μας λευτερώνεται.

Τρία ολόκληρα χρόνια κάτω από την καθοδήγηση του ΕΑΜ, πάλεψε ο λαός για να ζήσει να αποκαταστήσει την εθνική του λευτεριά. Στον τιτάνειο αυτό αγώνα καθένας από τους Έλληνες πατριώτες πήρε το ενεργό του μέρος, έπαιξε το ρόλο του. Οι αντάρτες έδωσαν τη ζωή τους, οι αγωνιστές την ύπαρξή τους, οι χωριάτες τα σπίτια τους, το φτωχικό τους, τα καταλύματα, τα ζώα τους, τις υπηρεσίες τους, την πάλη για τη λευτεριά. Οι εργάτες τους προοδευτικούς, τους Εθνικούς τους αγώνες, οι διανοούμενοι τις γνώσεις τους, οι υπάλληλοι τους οικονομικούς και εθνικούς τους αγώνες, την τεχνική τους πείρα.

Καθένας, γυναίκες, άντρες, παιδιά είναι περήφανοι για τη συμμετοχή τους στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Το όνομα καθενός συναγωνιστή πέρασε στην ιστορία της Ελλάδας με τον τίτλο: Η απελευθέρωση της Ελλάδας έγινε από τον ίδιο τον Ελληνικό λαό, άοπλο, με τα ποτάμια του αίματός του και τις απέραντες θυσίες του. Αυτό είναι ένα γιγάντιο έργο, που όμοιο δεν έχει να δείξει κα-

μιά ιστορία. Κι είναι γιγάντιο γιατί, ταυτόχρονα με τους αγώνες του για την ζωή και την λευτεριά, ο λαός μας οικοδομούσε τους λαοκρατικούς θεσμούς του, αυτούς που σήμερα αποτέλεσαν τα μέσα για την καλύτερη οργάνωση της πάλης και την επιτάχυνση της εθνικής του λευτεριάς, και αύριο τα μέσα για την ταχύτερη ανοικοδόμηση της χώρας, για την πρόοδο και τον πολιτισμό του, για τη λαϊκή κυριαρχία.

Μπροστά μας ανοίγεται μία νέα περίοδος. Σ' αυτήν πρέπει να ριχτούμε με τον ίδιο ενθουσιασμό, με την ίδια πίστη και την ίδια πεποίθηση. Από τους αγώνες μας, τη θέλησή μας εξαρτάται η επιτυχία, η νίκη. Και στην περίοδο αυτή το πρώτο ζήτημα που μπαίνει είναι ότι πρέπει να ζήσουμε. Η ζωή μας σήμερα και μετά την απελευθέρωση θα στηριχθεί βασικά στις δικές μας δυνάμεις, στους ντόπιους πόρους. Γι' αυτό οι πεδιάδες μας, οι κλιτείς των βουνών μας, πρέπει να σπαρθούν. **Ούτε σπιθαμή γης δεν πρέπει να μείνει άσπαρτη φέτος.** Η μάχη της σποράς έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία από πέρισυ. Πρέπει ολόκληρος ο λαός να κινητοποιηθεί, να πάρει ενεργό μέρος για την επιτυχία της μάχης. Στις αυτοδιοικήσεις, στις αρχές, μπαίνει για μία φορά ακόμα το καθήκον, να γίνουν το επιτελείο, σε κάθε χωριό της, διεξαγωγής της.

Η Θεσσαλία έδωσε πέρισυ το μέτρο της δυνατότητας για την αύξηση της παραγωγής. Το ποσοστό της αύξησης της καλλιεργημένης έκτασης πρέπει ακόμα περισσότερο να ανέβει. Ο θεσσαλικός κάμπος κλείνει μέσα του πολλές φυσικές και ανθρώπινες δυνάμεις. Όλες αυτές πρέπει να αξιοποιηθούν στη μάχη για τη σπορά. Η μάχη αυτή πρέπει να αποτελέσει μία ακόμα μάχη θρίαμβο για τη Θεσσαλία. Το παρελθόν, οι εαμικές και κομματικές οργανώσεις της το εγγυώνται.

27/9/44

